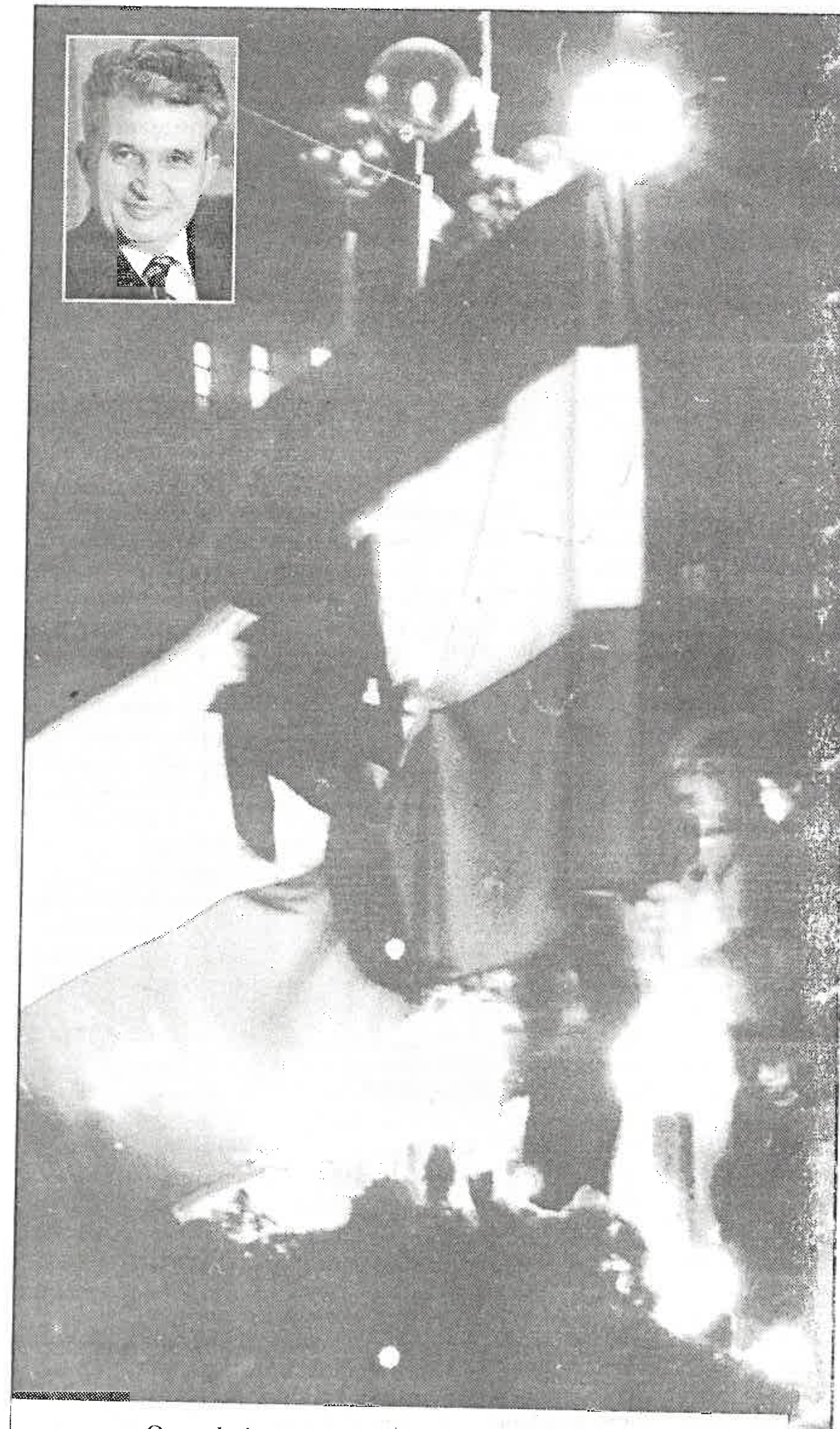
„Există cineva care știe mai multe decât oricine - omenirea" (Talleyrand)

Restituiri

Pitești

Revistă trimestrială a Clubului de istorie Armand Călinescu ■ Anul 2 ■ Nr. 7 ■ Decembrie 2004 ■

O revoluție care a schimbat destinul României...

În acest număr

Fiecare dictator pre limba lui piere...

■ *JEAN DUMITRAȘCU*

Istoria omului este o continuă luptă pentru supraviețuire îndeosebi și abia la urmă, ca ultim ideal, o luptă pentru libertate. Primează viața, orice ai învăța din povești; doar când ai siguranța ei îți poți permite să te gândești și la modul cum o duci, în așteptarea unui supliment de libertate. De fapt, nici nu există libertate când totul în jur (Dumnezeu, cosmos, natură și istorie) te condiționează, ci doar iluzia ei. Nu ai decis tu Facerea lumii, nu ai ales tu când să te naști (într-o anumită perioadă istorică sau alta), nu ai ales tu unde să te naști (într-o țară sau alta), nu a depins de tine forma de guvernământ în care ai deschis lumina ochilor, pe scurt, nu ai fost liber să îți alegi tu părinții, limba, religia, culoarea pielii, vecinii, poate nici soacra ș.a.m.d. Mai departe, fiind un animal social prin definiție, care nu poate supraviețui de unul singur, oricâte grupuri sociale ai schimba, prin luptă de „eliberare" sau nu, oricâtă putere ai acumula și orice libertăți ai experimenta, tot nu vei fi liber, întotdeauna existând cineva (sau ceva) mai puternic decât tine. Și înțelegi atunci că, deși te crezi stăpân, mai există un altul deasupra ta. Și tot așa, până la Dumnezeu, dacă nu l-ai recunoscut de la început. Ai observat însă? Toți eroii pe care istoria ni-i propune par a avea o mare problemă, aceea că ar sta prost la capitolul autoconservare. Mai bine mort, proclamă eroul, decât sclav. Să nu-l crezi, totuși, decât pe jumătate. Firește, eroul nostru s-a săturat de sclavie, dar el nu se gândește s-o desființeze, chiar dacă spune asta, pentru a fi sprijinit, ci doar să devină stăpân de sclavi. În funcție de numărul celor care vor să se „elibereze", au existat și există popoare cu mentalitate și vocație de sclavi, după cum sunt altele cu setea de putere și de stăpânire în sânge.

Doar pornind de la acest nivel, cel al ontologiei umane, putem judeca istoria. Pentru că istoria nu este o simplă știință, una printre altele, ci este însăși istoria omului. A omului pur și simplu, nu una despre regi, războaie, alianțe sau trădări. Nu poți înțelege nimic din multitudinea de fapte și date istorice dacă nu înțelegi ce este omul, același dintotdeauna. Dacă nu faci apel la tot ce înseamnă științele omului (antropologie, psihologie, filosofia istoriei, psihanaliză, sociologie, religie, cultură, creație, etnologie, tehnică) nu vei ajunge să afli niciodată după ce ai închis cărțile de „istorie" cum de mai există barbarii și la început de secol XXI, de parcă holocaustul și gulagul – ale căror răni încă sângerează – au fost în zadar sau insuficiente pentru condiția umană.

A existat, odată, un om pe care îl chema Socrate. Pentru a nu cădea ca sclav, a luptat în războaie și și-a apărat cetatea ce-i garanta o libertate condiționată. Pentru a nu deveni sclavul lucrurilor, prin cumpărarea lor din piață, prefera să țină lecții gratuite elevilor săi, cu prețul cicălelilor soției. Și pentru că avea iluzia că prin autocunoaștere toți oamenii se vor mântui, s-a oferit să-i ajute să se mai nască o dată, în lumea adevărului. Inevitabil, cum în jurul său se tot schimbau regimurile politice, și-a pus și problema formei celei mai bune de guvernământ. Discuțiile cu tinerii săi prieteni au fost pasionante. S-ar putea, le spunea Socrate, să fie tot atâtea feluri de suflet câte chipuri de alcătuiri politice. Adică, pentru că regimurile politice pleacă de la oameni, înseamnă că aceștia sunt diferiți. Cum le e sufletul, așa și viața publică. Există dictaturi pentru că există unii oameni cu porniri dictatoriale, în condițiile în care ceilalți, fiind slabi, au porniri de sclavi. Dacă, în schimb, numărul celor care vor să fie stăpâni crește tot mai mult, se poate ajunge la un echilibru de forțe între cei puternici (regim aristocratic), iar dacă cei mulți și slabi se unesc și reușesc să-și impună cuvântul în fața celor puțini și puternici, se ajunge la democrație. Socrate a mai observat că în democrație, când puterea aparține poporului și nimănui, omul de rând nu știe ce să facă cu ea întrucât nu mai are dorințe înalte, lăsându-se pradă dorințelor materiale. Și uite așa, pas cu pas, ajunge Socrate să demonstreze că numai un regim democratic poate face cu putință apariția dictatorilor și a dictaturii. Ce devine omul în democrație? Până și cel mai curat om, dacă se vede înconjurat numai de „sărbători, petreceri, curtezane, ospețe și toate celelalte pe potrivă, proprii oamenilor în casele cărora Eros este tiran și cârmuiește întreg sufletul", va cădea pradă pornirilor iraționale existente în adâncul său. Când sufletul e căzut, atunci totul în jur decade, fiind nevoie de o mână forte pentru a repune societatea în ordine și a nu cădea pradă alteia. Ai observat, desigur, că într-o dictatură cuvântul de bază este chiar cel de „ordine". Nu cel de haos, pe care-l mai auzi și astăzi.

Și pentru că era democrație, nu se cădea să-i denunți limitele. Așa se pomeni Socrate acuzat că strică tineretul, că îi învață lucruri dăunătoare. Cetatea hotărî, prin votul majorității, democratic așadar, condamnarea la moarte a lui Socrate. Omul acesta deștept și drept se supuse în fața unei hotărâri nedrepte. Dar nici un alt regim nu i se putea potrivi. Unde să fugă, cum a fost sfătuit? El știa nu numai că de la democrație la tiranie nu-i decât un pas, dar și că tiranul va sfârși prin a-și linguși slugile și a fi linșat de ele. Orice guvernământ are avantajele și dezavantajele sale.

Povestea lui Socrate și învățăturile sale sunt cunoscute de 2400 de ani. Le știm pe de rost, dar degeaba le știm. Tirani au fost, tirani sunt încă și-or fi în neamul omenesc! Personal, atunci când întâlnesc vreun admirator al lui Ion Antonescu, de pildă, îmi dau seama că și respectivul este, în sufletul său, un mic dictator. Neamul românesc nu a dus lipsă de tirani niciodată. A contat numai contextul, prielnic sau nu, în care voința de putere să se transforme în tiranie. Din această cauză, sunt și atât de controversați diverși conducători de stat români. Dacă aduci o mie de argumente în favoarea ideii că Ion Antonescu, dr. Petru Groza, Ana Pauker, Gheorghe Gheorghiu-Dej și Nicolae Ceaușescu au fost, în esență, niște dictatori, se va găsi cineva să replice: da, dar au făcut și unele lucruri bune. Putem să ne amintim și că Iorga denunța „dictatura brătienistă", și ea un fenomen puțin studiat, dar și de dictatura carlistă. Cum putem să privim cât de populată e scena politică de azi cu dictatori, de operetă, dar care, având puterea pe mână, ar instaura controlul total și s-ar identifica peste noapte cu statul și cu poporul.

În final, eu cred că istoricii noștri ar trebui să se... grăbească să analizeze cu luciditate problema dictaturilor succesive din România și, sprijiniți pe textele fundamentale în această chestiune ale unor Karl Popper, Hannah Arendt, Raymond Aron ori Fr. Furet, să păzească democrația ce ni s-a dat. Altfel, știm de la Socrate ce ne așteaptă...

SECOLUL AL XX-LEA – SUB SEMNUL DICTATURILOR

■ Prof. *CĂTĂLIN NEDELCU*

Omenirea a pășit într-un nou secol, într-un nou mileniu cu speranța firească într-o eră mai bună, mai sigură și prosperă. Obișnuitele temeri milenariste nu au ocolit nici de această dată sufletul omului, poate chiar justificate, având în vedere uriașele și complexele desfășurări de forțe întunecate din veacul tocmai încheiat. Azi putem privi peste umăr către secolul ce tocmai a trecut, în care ne-am născut și care unora le pare atât de îndepărtat. Și din câteva motive, destul de întemeiate, așa ar trebui să și rămână.

Cu toții am învățat școlărește că veacul al XVII-lea a fost supranumit al Luminilor, al XIX-lea al Naționalităților, iar despre cel al nostru A. Malraux a lansat celebrele cuvinte „Va fi religios sau nu va fi deloc". Asta rămâne să o experimentăm însă pe propria piele! Analizând cei o sută de ani care au devenit istorie, nu putem să nu observăm că viețile bunicilor, părinților și chiar ale noastre s-au situat sub oarba umbră a dictaturii. Consecințele acesteia, care pot fi cuantificate în zeci, poate sute de milioane de morți, în milioane de ore de tortură si umilințe, în subjugarea spiritului până la dispariția oricărei urme de demnitate si umanitate, nu pot fi calculate cu exactitate nici de istorici, nici de sociologi, politologi sau alți cercetători. Dar le resimțim încă și din păcate și copiii noștri vor purta stigmatul cu care am fost înfierați de tătucul popoarelor și

de urmașii întru comunizare. Și la fel și basarabenii, rușii, sârbii, bulgarii, polonezii, albanezii. Chiar și cehii, ungurii, o parte a germanilor mai simt greaua apăsare a ideologiei roșii, deși conjunctura politico-economică îi va ajuta să depășească mai rapid moștenirea tragică a dictaturii.

Există o prejudecată care ar trebui combătută cu perseverență, și anume aceea că societatea omenească de acum câteva sute sau mii de ani este net inferioară perioadei contemporane sub toate aspectele. Dacă însă ar fi să judecăm doar după criteriul pe care îl aducem în discuție, cel umanitarist și democratic, am ajunge, zic eu, la concluzia că intoleranța, crima politică, setea de putere, limitarea sau suspendarea oricăror drepturi sunt tot atâtea caracteristici ale secolului trecut, și nu neapărat ale epocii unui Alexandru Macedon, Nero, Genghis-Han ori chiar ale unui Napoleon.

La începutul primului război mondial, în nici una dintre țările beligerante nu erau semne clare ale viitoarei dezvoltări ce va însângera fața bătrânului continent și nu numai. Germania și Austro-Ungaria, vechi monarhii cu o tradiție istorică bogată ce se revendica de la Sfântul Imperiu Romano-German constituit în secolul al X-lea de Otto cel Mare, erau impulsionate de forțele militariste și de nobilimea latifundiară conservatoare. Pangermanismul, motorul pornit de *cancelarul de fier* Otto von Bismarck, fusese turat la maximum de către împăratul Wilhelm al II-lea, găsindu-și expresia în *real politick.*

De cealaltă parte a baricadei, Imperiul Țarist dădea semne de disoluție, rușii reușind cu greu să își revină după umilința administrată de japonezi la Port Arthur și mișcarea revoluționară de la începutul secolului. Anglia, ieșită din splendida izolare a secolului al XIX-lea, și Franța, care 43 de ani a trăit numai cu gândul la revanșa contra nemților, și-au dat întâlnire în Antantă pentru a se arunca cu inconștiență în vâltoarea Marelui Război.

Revoluția din octombrie 1917 din Rusia îi aduce pe comuniștii lui Lenin în fruntea marii națiuni ruse, folosită în fapt ca o masă de manevră, până spre 1991, pentru cel mai tragic și sinistru experiment din istoria omenirii. Popoarele slave și o dată cu ele alte neamuri vecine și prietene vor clădi împreună societatea socialistă prin lagărele de muncă și reeducare, prin valurile de epurări și execuții, prin foamete și obediență, prin războaie care nu erau ale lor. Omul nou, eliberat de îngrădirile sociale, economice, statale, îi privește pe Lenin, Stalin, Mao, Dej, Ceaușescu și alții ca ei din mormântul pe care cu atâta cinism și ură l-au deschis secolului al XX-lea.

V.I. Lenin a început să-și înfăptuiască programul expus în numeroasele sale lucrări chiar de la început, o dată cu

preluarea puterii. Aceasta s-a făcut în urma mult trâmbițatei revoluții socialiste, în fapt o simplă lovitură de stat, profitându-se de disoluția instituțiilor statului de după abdicarea țarului Nicolae al II-lea și de greaua situație de pe front a armatei ruse. Tot prin forță se vor impune comuniștii și în viitorul Parlament, unde se vor descotorosi rapid de opoziție. Crearea poliției politice a fost un pas firesc, care a contribuit la consolidarea puterii roșii, iar războiul civil era privit de Lenin ca un lucru normal, indispensabil chiar, pe calea constituirii societății socialiste.

După război, în Europa s-au instaurat regimuri democratice, iar sistemul versaillez și Liga Națiunilor păreau că vor putea menține acest rău necesar, după cum se exprimase Alexis de Tocqueville cu un veac în urmă. A fost însă subestimat impactul crizei economice din primii ani de după marele conflict.

Prima breșă serioasă în sistemul democratic european s-a produs în Italia, unde, după acerbe lupte atât la nivel politic și economic, cât și la nivelul străzii, Mussolini a preluat conducerea în urma celebrului marș asupra Romei din octombrie 1923. Fascismul apărea în Europa și se altoia pe nemulțumiri diverse, pe vise de mărire și pe credința că italienii au fost trădați la Versailles, marginalizați și tratați ca o țară de mâna a doua.

După câțiva ani, efectele marii crize economice vor cutremura din temelii fragilul eșafodaj democratic. Pauperizarea populației, scaderea drastică a nivelului de trai, cererile revizioniste vor fi folosite cu pricepere în ascensiunea politică de viitorii dictatori, în primul rând de către Adolf Hitler. Ca în orice vremuri tulburi, demagogia si promisiunile au triumfat. Nu este mai puțin adevărat că Mussolini și Hitler au reușit să restabilească situația economică, respectându-și o parte din promisiuni.

Salazar în Portugalia și generalissimul Franco în Spania au fost destul de precauți ca să nu implice țările lor, atât de greu aduse la linia de plutire economică, în al doilea război mondial. Franco a reușit să reziste insistențelor germane, chiar dacă avea o grea datorie de plătit naziștilor pentru sprijinul acordat în timpul războiului civil.

Alte țări mai mici, ca România, Ungaria, Bulgaria, și-au urmărit propriile interese, conducerile lor de tip autoritar sau chiar dictatorial îndreptându-se către naziști în conformitate cu scopul fiecăreia, chiar dacă în contradicție cu al celorlalte.

La terminarea războiului, omenirea nu a apucat să își tragă suflul și iată că frigurile siberiene au și început să înghețe relațiile internaționale. Stalin și urmașii săi din URSS și țările-satelit au dus lumea foarte aproape de un alt conflict, poate final, iar replica americană, dată în condițiile unei obsesive concurențe pentru întâietate în lume, nu s-a lăsat deloc așteptată. În locul păcii mult dorite, polarizarea mondială in jurul celor două forțe nu a dus decât la noi tensiuni, conflicte surde, provocări reciproce, cursă nebunească a înarmărilor, toate cunoscute sub numele dat de jurnalistul american W. Lippmann – războiul rece.

Dacă în veacul trecut au existat și dictatori buni rămâne să vă lămuriți în paginile ce urmează. Eu însă stau să mă gândesc dacă uriașele beneficii ale civilizației secolului al XX-lea pot compensa în vreo măsură mutilarea Omului. La această întrebare ar trebui să se gândească fiecare dintre noi și să învețe din cele trecute, ca să nu mai repetăm la nesfârșit și prostește aceleași greșeli.

NAPOLEON BONAPARTE – UN DICTATOR MODERN

■ *prof. ELENA ȘTEFĂNICĂ*

A scrie despre Napoleon (15 august 1769, Ajaccio – 5 mai 1821, Sf. Elena) este o acțiune îndrăzneață din cel puțin două motive. Primul îl reprezintă personalitatea complexă a acestuia, care „scapă totdeauna prin câteva linii din paginile în care vor să-l prindă autorii", după cum se exprima Jacques Bainville. Al doilea motiv îl reprezintă numărul impresionant de lucrări care i s-au dedicat (peste două sute de mii de cărți și articole de la moartea sa, în 1821), unele apologetice, altele detractoare. În ultimii ani se încearcă „plasarea lui Napoleon în epoca sa", adică scriera unor lucrări obiective, echilibrate și cu cât mai puține ingerințe politice sau pasionale. Epoca în care a trăit și a acționat Napoleon a fost una plină de căutări, de disoluție a vechilor valori și de reconstrucție a unora noi în sens iluminist, modern, ceea ce incită și mai mult istoricul în cercetarea acesteia.

Cele mai importante întrebări iscate de „fenomenul Napoleon" sunt, în viziunea lui Gheorghe Eminescu (autor al lucrării ***Napoleon Bonaparte*** apărută, în 1986, la Editura Academiei), următoarele:

„ – A purtat Napoleon războaie numai de dragul războiului, din simplă pasiune pentru o artă pe care o stăpânea ca nimeni altul, dintr-o colosală ambiție, sau războaiele lui se înscriu într-o necesitate istorică?

– A fost Napoleon «sugrumatorul» Revoluției franceze, cum susține E. Tarle, sau omul sub care Revoluția s-a făcut „bronz și granit"(conform lui Albert Vandal)?

– A fost un dictator numai dintr-o înclinație temperamentală, sau dictatura lui era o necesitate impusă de condițiile interne și externe în care se găsea Franța?

– A avut libertatea de a-și defini politica, sau moștenirea pe care o primea de la Revoluție îi limita această libertate?

– Ideea Imperiului universal a fost un ideal sincer, pentru salvarea Franței, sau o ambiție nemăsurată?

– Care au fost momentele în care Napoleon s-ar fi putut opri, evitând prăbușirea?

– Care este bilanțul celor 15 ani de guvernare a lui Napoleon pentru Franța și pentru Europa?"

Din multitudinea de probleme oferite de acest subiect atât de generos, articolul de față își propune să prezinte regimul politic francez în perioada consulatului și a imperiului, după lovitura de stat din 18 Brumar a anului VIII (10 noiembrie 1799) și până la deznodământul din 18 iunie 1815, marcat de bătălia de la Waterloo. Protagonistul scenei politice franceze și europene timp de 15 ani a fost „micul corsican" sau „generalul Bonaparte". Dar cine a fost acest personaj?

Napoleon Bonaparte s-a născut la 15 august 1769, la Ajaccio, în insula Corsica, aflată sub dominație franceză, ca fiu al lui Carol-Marie Bonaparte și al Letiției, într-o familie numeroasă (13 copii), dintre care 8 au supraviețuit: 5 băieți (Joseph, Napoleon, Lucien, Louis, Jerome) și 3 fete: Elisa, Paulina și Carolina.

Familia lui Napoleon aparținea micii nobilimi locale, cu o vechime mai mare de trei generații, dar, în ciuda originii nobiliare, familia lui se confrunta cu dificultăți financiare. Această origine și protecția guvernatorului Corsicii îl ajută pe Napoleon să obțină o bursă la școala pregătitoare de ofițeri de la Brienne.

Ca elev, Bonaparte n-a fost nici strălucit, cum vor să-l prezinte admiratorii, dar nici mediocritatea întruchipată, cum este prezentat de cealaltă „tabără". Nu are nici o aplicație la limbile străine, desenează rău, la gramatică se descurcă cu greutate, în schimb la matematică, la geometrie, la științele pozitive este neîntrecut. Îl pasionează cercetările exacte, îi place geografia, dar mai ales istoria, îi citește cu pasiune pe toți istoricii antichității: Tacit, Tit Liviu, Suetoniu, dar cu predilecție pe Plutarh.

Din septembrie 1783, Bonaparte trece examenul pentru a intra la Școala superioară militară de la Paris. Printre profesorii de aici, unde Napoleon strălucește la matematici și geometrie, se numără savanții Laplace și Mange.

Începutul Revoluției franceze (1789) îl găsește pe Napoleon locotenent în garnizoana Valence. Visul lui Napoleon era acela să ajungă la vârsta retragerii cu gradul de colonel și cu Ordinul Sf. Ludovic. Evenimentele din 1789 îi deschid perspective nebănuite „corsicanului cu părul lins". „Micul caporal" ajunge „împărat al francezilor", creatorul unei armate noi, capabile să înfrunte patru coaliții ale statelor europene, să întreprindă o aventură în Egipt și să viseze la detronarea țarilor în 1812.

Între 1789 și 1792, prin emigrarea a șase mii de ofițeri brevetați de rege, existau ocazii destule pentru militarii de carieră abili și energici să avanseze rapid pe scara ierarhică într-un mod nevisat sub Vechiul Regim. Sprijinitor din toată inima al Revoluției încă din 1789, Napoleon a fost unul dintre tinerii ambițioși avansați rapid. În 1793, la 24 de ani, era deja general de brigadă.

Într-adevăr, este incontestabil faptul că Napoleon Bonaparte a beneficiat de o șansă uriașă, de împrejurări istorice extraordinare care l-au propulsat pe treapta cea mai înaltă a ierarhiei europene. Aceste împrejurări au fost însă doar cadrul favorabil pentru afirmarea lui Napoleon. El nu ar fi reușit să se mențină timp de 15 ani în această ipostază, să influențeze atât de pregnant politica europeană dacă nu ar fi fost și posesorul unor însușiri umane de excepție, recunoscute și de adversarii lui.

Aceste calități au fost inteligența și marea putere de muncă (peste 18 ore zilnic). Cancelarul Metternich, adversar al lui Napoleon, aflând despre moartea acestuia, a spus apropiaților săi: „Regret că nu voi mai putea niciodată sta de vorbă cu această mare inteligență". Excepționala lui putere de muncă îl făcea pe contele Mollien să afirme că „Bonaparte a guvernat în cei patru ani de Consulat mai mult decât regii într-o sută", iar unul dintre secretarii lui Napoleon era convins că dacă Bonaparte va continua să lucreze în același ritm va muri (însă era convins că el, secretarul, va muri înaintea lui).

În 1796, după câștigarea bătăliei de la Lodi, în timpul primei sale campanii din Italia, și-a dat seama, spunea el, că era o ființă superioară, destinată să realizeze fapte mari și această credință în „destinul său" îl va însoți și îi va oferi energia necesară pentru a și reuși.

Ca rezultat al succeselor sale militare în Italia (1796 – 1797) și apoi în Egipt (1798 – 1799), în 1799 a venit la putere prin lovitura de stat de la 18 Brumar prin care a devenit prim-consul și conducătorul Franței. Contextul politic în care are loc lovitura de stat de la 18 Brumar este oferit de disfuncționalitățile regimului Directoratului (1795 - 1799). Acest regim se baza pe Constituția moderată din 1795 care prevedea conducerea statului după principiul separației puterilor. Astfel, puterea executivă aparținea unui Directorat, format din cinci membri, cu puteri limitate. Puterea legislativă era distribuită unor consilii: Consiliul celor Cinci Sute, care iniția legi, dar nu le putea aproba, și Consiliul Bătrânilor (250 de bărbați, de peste 40 de ani), care doar vota legile, fără a le discuta.

Directorii, dorind mai multă putere, au început să folosească forța pentru a stabili compoziția consiliilor (conform Constituției din 1795, Directorii controlau armata). Armata fusese folosită în 1797 și 1798.

În 1799, directorii au dorit să folosească din nou armata pentru modificarea Constituției, în sensul sporirii prerogativelor Directorilor. Generalul ales a fost Napoleon Bonaparte, care, după îndeplinirea „misiunii", trebuia să se retragă de pe scena politică.

Scenariul inițial nu a fost respectat. Lucrurile au ieșit de sub control și, în urma confuziei și agitației care au rezultat, s-a ajuns la o înlocuire a regimului politic existent cu cel al Consulatului, format din trei oameni. În locul celor două consilii legislative s-au format două Comitete Permanente provizorii cu câte 25 de membri. Cei trei consuli provizorii erau Sieyes, Ducos și Napoleon. Începea astfel cariera politică a lui Napoleon.

Pentru a-și consolida poziția, acesta avea însă nevoie de legitimare juridică, oferită prin Constituția din 1799, elaborată și promulgată de Napoleon, în februarie 1800.

Dezbaterile pentru noua Constituție au durat 6 săptămâni și au fost o confruntare între Sieyes și Napoleon. Toate propunerile lui Sieyes au fost abandonate în fața argumentelor lui Napoleon. Acesta a arătat că trebuie să existe un prim-consul ca șef al statului, care să dețină controlul deplin, atât în timp de pace, cât și de război, în afacerile interne și cele externe. Prim-consul trebuia să fie Napoleon, ceilalți doi trebuiau să aibă doar un rol consultativ.

Napoleon a explicat poporului francez motivele pentru care preluase puterea: „Să fac republica iubită de proprii săi cetățeni, respectată în străinătate și temută de dușmanii săi – acestea sunt datoriile pe care mi le-am asumat prin acceptarea poziției de prim-consul"

Intr-adevăr, Franța va fi respectată în străinătate, numai că regimul politic nu va fi „republican", conducerea fiind concentrată în mâinile primului-consul. Ca și în vremea Principatului Roman, în timpul lui Octavian Augustus (27 î.Hr. – 14 d.Hr.), s-a păstrat în vremea Consulatului „aparența republicană", dar toate instituțiile erau golite de puteri, atribuțiile acestora ajungând pur formale, propagandistice.

Astfel, noua Constituție pusă în practică la sfârșitul lui 1799, deși prevedea „sufragiul universal" (propus de Sieyes) era atât de indirect încât avea o semnificație minoră în alegerea adunării legislative. În urma votului rezultau 6000 de „persoane potrivite pentru serviciul public" (din circa 6 milioane de francezi cu drept de vot), din care Senatul alegea membri de peste 25 de ani, care puteau discuta legea, dar nu puteau vota, și Legislatura (300 de membri, de peste 30 de ani), care vota, dar nu discuta legile. Primul-consul avea controlul absolut asupra legislativului pentru că Senatul era numit de el (cuprindea 60 de bărbați, de peste 40 de ani, numiți pe viață) și Consiliul de Stat (30-40 de membri) era numit tot de Napoleon. Consiliul numea toate oficialitățile importante, centrale și locale și avea dreptul inițiativei legislative.

Primul-consul controla și Executivul: numirile în guvern, iniția legile prin Consiliul de Stat sau prin Senat, declara război și încheia pace. Senatul a devenit sub Napoleon un instrument al puterii sale personale. Se considera că Senatul era garantul Constituției existente, dar putea să o amendeze prin „senatus consultum". Numiți pe viață, cu un salariu substanțial și recompensați pe măsură, cu terenuri și bani, senatorii se bucurau de un prestigiu deosebit. De aceea, Senatul a devenit un corp legislativ docil, sub conducerea lui Napoleon.

Votarea Constituției, în februarie 1800, s-a făcut prin plebiscit, în termen de o lună, prin „da" sau „nu". Cum Constituția fusese deja pusă în aplicare și foarte mulți oameni se temeau să voteze „nu", rezultatele oficiale au fost 3.011.007 voturi „pentru" și 1.562 „împotrivă". În asigurarea acestei majorități trebuie amintit și rolul fratelui lui Napoleon, Lucien, Ministrul de Interne, care, se pare, a ajustat, favorabil pentru guvern, listele electorale.

O caracteristică a dictatorilor o reprezintă preocuparea pentru succesiune și din acest punct de vedere Napoleon este candidatul perfect pentru titlul de „dictator" .Prin plebiscite a obținut în 1801 dreptul de a fi ales Consul pe viață, iar în noiembrie 1804 dreptul de succesiune ereditară în funcția imperială. Pentru a avea moștenitori, în 1810, la vârsta de 40 de ani, s-a căsătorit cu Maria-Louise de Austria, o nepoată a Mariei-Antoinette (soția lui Ludovic al XVI-lea, executată în timpul revoluției). În 1811 Napoleon a avut un moștenitor, declarat rege al Romei.

Napoleon a menținut puterea printr-o politică de uniformizare și centralizare în toate domeniile, prin cumpărarea sprijinului, prin restrângerea libertății, cenzură și propagandă, prin controlul educației și al religiei.

Restrângerea libertății individuale de gândire, de exprimare și de acțiune a fost un element important în guvernarea autocratică a lui Napoleon. Prin numeroase măsuri el a edificat un sistem de supraveghere și control demne de un dictator modern.

Presa a fost difuzorul propagandei oficiale. În epocă circula zicala „a minți ca un buletin". În ianuarie 1800 a redus numărul revistelor politice publicate la Paris de la 73 la 13. În 1809 au fost numiți cenzori la fiecare ziar. Cei care criticau regimul erau pedepsiți chiar cu moartea sau internați în ospicii de boli nervoase. În același timp, Napoleon și-a constituit un „aparat" de propagandă cu ajutorul pictorilor, sculptorilor și al arhitecților. Din ordinul lui Napoleon s-au construit arcuri de triumf, monumente, toate realizate într-un stil decorativ numit „Empire". Pictori la modă, precum David și Ingrés, au devenit „propagandiști" de stat, pictându-l ca pe un împărat roman, cu togă și cunună de lauri.

În privința educației, cel mai strict control se exercita asupra Universității Imperiale, fondate în 1808 ca un fel de minister. Universitatea controla programele de învățământ și numea profesorii școlilor secundare de stat. Lecțiile erau standardizate, iar ceea ce se preda era dictat în conformitate cu necesitățile și cerințele Guvernului.

Decizând că „poporul are nevoie de o religie", Napoleon a pornit să „reconstruiască altarele", însă cu condiția ca această religie să fie în mâinile guvernului. În acest sens, a încheiat Concordatul cu Papa Pius al VII-lea din 1801. Biserica recunoștea Revoluția Franceză și renunța la terenurile secularizate, iar slujitorii ei deveneau funcționari civili plătiți, numiți de guvern și legați de acesta prin jurământ.

În ansamblu, politica internă a lui Napoleon a reprezentat o sinteză între Vechiul Regim și cel Nou, fiind în același timp o anticipare a dictaturilor din secolul al XX-lea. Așadar, „Napoleon este și va fi întotdeauna o problemă", conform lordului Rosebery, epoca sa și acțiunile sale constituind o sursă inepuizabilă de teme de reflecție istorică.

Bibliografie

1. Barber, John, R., Istoria Europei Moderne, Editura Lider, București, 1993
2. Eminescu, Gheorghe, Napoleon Bonaparte, Editura Academiei, București, 1986
3. Styles, Andrina, Napoleon, Franța și Europa, Editura All, București, 2001

BENITO MUSSOLINI – IL DUCE

■ *Prof. ROMULUS C. SIMION*

Controversata perioadă interbelică europeană a adus numeroase dispute între istoricii contemporani asupra fenomenelor politice, economico-militare și culturale prezente și în zona Peninsulei Italice.

Prezența în zonă a fascismului, considerat de unii „o paranteză" a istoriei, o aberație produsă de război, de alții o ultimă încercare de a recâștiga moștenirea vechiului Imperiu Roman, l-a impus în scena istoriei pe creatorul acestei ideologii politice, **Benito Mussolini (1883–1945)**. Personaj complex și contestat este considerat unul dintre primii dictatorii ai secolului al XX-lea, fiind un om de acțiune care a combinat realitățile politice cu planurile idealiste ce puneau în prim-plan transformarea Mării Mediterane, într-o „*mare nostrum*" după modelul strămoșilor săi, romanii.

Născut în satul Predappio, lângă orașul Forli (Romagna), în data de 29 iulie 1883, a făcut parte dintr-o familie simplă: tatăl, Alecssandro, fierar de profesie, cu puternice convingeri antibisericești și socialiste, și mama sa, Rosa, învățătoare.

A studiat la Colegiul Salesian din Faenza și la Școala normală, primind diploma de profesor în 1901. Un an mai târziu va pleca în Elveția, unde se va remarca prin talentul oratoric, sete de cunoaștere și spirit revoluționar, creându-și o cultura vastă cu rădăcini socialiste bazată pe opera lui Karl Marx, pe ideile filozofiei politice a lui Friedrich Nietzsche, Niccolo Machiavelli și pe doctrina sindicalistă a lui Georges Sorel[1]. Reîntors în țară, începe o activitate publicistică cu articole în ziarul socialist „La Lotta di Classe", urcând în grad în cadrul partidului: 1910 – secretar al secției locale a Partidului Socialist din Forli, apoi editor al ziarului „Avanti", publicația oficială a partidului din Milano, unde reușește să dubleze tirajul într-un timp scurt cu ajutorul limbajului agresiv folosit.

Începutul primului război mondial aduce neînțelegeri între el și socialiști (el vedea în conflict o oportunitate pentru schimbări politice și teritoriale) ce îl vor face să renunțe la partidul din care făcea parte și să întemeieze un ziar propriu, „Il Popolo d'Italia", ce va susține războiul. Se va inrola în armată, fiind lăsat la vatră în 1917, în urma unui accident de instrucție, continuând activitatea cu ziarul său, unde se vor descoperi bazele ideologice ale viitoarei mișcări fasciste: antiliberalismul, antisocialismul si naționalismul.

Haosul din țară adus de finalul Marelui Război, frica industriașilor și proprietarilor agricoli de mișcările socialiste și comuniste[2] (între 1919 și 1922 au existat 3000 de greve) și dezamăgirea italienilor față de activitatea Guvernului la conferințele de pace vor face să apară mișcări de extremă dreapta, între care și cea a lui Mussolini „Fasci di Combatimento" (Grup de luptă), în 1919 ce va fi transformată, doi ani mai târziu, în Partito Nazionale Fascista.

În cadrul primelor alegeri (1919), viitorul Il Duce renunță la radicalismul teoretic, păstrând violența fasciilor, merge pe varianta populismului (Italia sa devină

„*mare putere respectată și de temut*")[3], a oportunității (folosește fasciile contra grevelor făcute de socialiști), a alianțelor politice și câștigarea credibilității poporului (alianța cu liberalii din 1921).

Formula sa va avea succes datorită ajutorului industriașilor și clasei de mijloc, ce îl vor susține financiar și politic ca alternativă împotriva socialiștilor, fiind ajutat și de talentul său de a înflăcăra mulțimea prin jocul dramatic de scenă ce sporea efectul discursurilor sale.

Crescându-i popularitatea și riscând totul, în octombrie 1922 va realiza celebrul **„marș spre Roma"** și va prelua conducerea Guvernului după numeroase tratative, fiind numit prim-ministru de regele Victor Emmanuel al III-lea.

În perioada imediat următoare se va ocupa cu consolidarea propriei puteri prin câștigarea cu acordul Parlamentului a puterii **„extraordinare pe 12 luni"** pentru a „*pune țara pe picioare*"[4].

A fost timpul necesar să impună o structură statală necesară pentru a-și spori autoritatea în partid și stat: întemeierea Marelui Consiliu Fascist, transformarea fasciilor locale în miliție națională plătită de stat, o reformă electorală avantajoasă (Legea Acerbo). Succesul administrativ și economic impus de intervenția statului prin reducerea cheltuielile guvernamentale publice,

scăderea taxelor în industrie, încurajarea producției [5] erau prezentate de Benito Mussolini ca dovadă a stabilității sociale: *„Am făcut ca trenurile să sosească fără întarziere"*, spunea Il Duce, dar era completat de socialiști: *„îi împușca pe conductorii de tren ce nu reușesc"* [6].

În 1924 își va permite să „renunțe" oficial la puterile dictatoriale, realizând noi alegeri ce vor aduce 66% din voturi fasciștilor, bineînteles, ajutat fiind de celebrele Cămăși Negre ce vor folosii violența și frauda electorală. Scandalul realizat de către socialiști, prin vocea lui Giacomo Matteoti care a prezentat dovezile ilegalității procesului electoral[7], a primit drept răspuns din partea lui Mussolini interzicerea partidelor politice, înfințarea poliției secrete, modificarea sistemului educațional, cenzura, într-un cuvânt, impunerea unui sistem clasic dictatorial.

Prezența tribunalele politice făcea ca persoana șefului statului să fie din ce în ce mai puțin criticată în interiorul țării.

În cazul personalităților italiene cunoscute în plan internațional se aplică o politică dualistă, în funcție de opinile acestora, de a le atrage prin titluri fără putere și recompense (ex.: Marconi devine marchiz, poetul Gabriele D'Annunzio primește avere) sau de a le ostraciza în insule italiene cu climat nesănatos.

Cultul personalității va atinge apogeul prin celebrul slogan *„Mussolini are întotdeauna dreptate"* [8], el dorind să se impună pentru toții italienii drept model masculin: bărbat curajos, puternic, atletic, inteligent (spunea cunoscuților că citise și își însușise cunoștințele din toate cele 35 de volume ale Enciclopediei Italiene, studiind și toți clasicii literaturii europene, inclusiv toată opera lui William Shakespeare).

Lider carismatic, a rămas în memoria contemporanilor prin observațiile sale originale asupra diferitelor probleme cu caracter socio-politic, remarcându-se, ca exemplu, explicația sa cu privire la dezvoltarea mișcării pacifiste a femeilor engleze din perioada interbelică motivată de *„numărul mare de femei nesatisfăcute sexual ce nu au posibilitatea de a îmbrațisa un bărbat și se refulează îmbrățișând lumea..."* [9]

Va fi apreciat și admirat de liderii vremii și în special de politicieni englezi, care îl vedeau pe Mussolini drept *„ om minunat, care muncește pentru mareția țării sale"* **(Austen Chamberlain)** sau *„conducătorul ce nu are decât o grijă: bunăstarea veșnică a poporului italian"* **(Winston Churchill)** [10].

Amestecul în al doilea război mondial, puterea slabă a armatei italiene și numeroasele înfrângeri, debarcarea Aliaților în sudul Italiei (1943) și arestarea lui de către Marele Consiliu Fascist au reprezentat lovituri dure primite în doar câtiva ani și darâmarea planurilor sale pentru sine și pentru Italia. Va fi eliberat de trupele speciale germane și pus de aliatul său, Adolf Hitler, în fruntea nordului Italiei (teritoriu încă necucerit de Aliați), pentru ca o dată cu capitularea germanilor din zonă (aprilie 1945) să ajungă într-o situație fără ieșire. În tentativa sa de a fugi în Elveția, va fi prins împreună cu amanta sa Clara Petacci de către partizanii comuniști locali

Mussolini și Hitler la München, în 1938. Cei doi dictatori nu au fost, inițial, prea apropiați, dar datorită intereselor comune ce vizau înlăturarea democraților, relația lor s-a ameliorat, fapt ce a generat, în mai 1939, încheierea unei alianțe militare între Italia și Germania.

și executați, iar apoi cadavrele lor duse în Piazza de Loreto din Milano, unde au fost spânzurate și mutilate de mulțime.

Sfârșitul neonorabil avut de dictatorul italian a reprezentat și finalul sistemului său politic. Greșita judecată a cursului războiului, planurile prea ambițioase și lipsa de realism au zădărnicit activitatea și visele de mărire ale lui Benito Mussolini, în timp ce efectele dezastruoase ale ultimului conflict mondial asupra elementului economic, social și politic îi vor face până azi pe majoritatea conaționalilor săi să nu-i regrete dispariția.

Note

1. A. AXELROD, C. PHILLIPS – Dictatori și tirani p. 346, Ed. Sirius, 1995;
2. JOHN R. BARBER – Istoria Europei moderne, p. 374, Ed. Lider, 1993;
3. DENIS MACK SMITH – Oxford University.ro.;
4. Idem;
5. A. AXELROD, C. PHILLIPS, op. cit., p. 346 ;
6. A. AXELROD, C. PHILLIPS, op. cit., p. 347 ;
7. MARK ROBSON – Italia: liberalism și fascism 1870–1945, p. 77, Ed. All. 1997;
8. MARK ROBSON, op. cit., p. 90;
9. M. GILBERT – Conciliatorii, p. 112, Ed. Politica, 1993;
10. MARK ROBSON, op. cit., p. 90;

ANTONIO DE OLIVEIRA SALAZAR – DICTATORUL PORTUGALIEI

■ *Prof. MARIUS CÂRJAN*

Născut în localitatea SANTA COMBA DAO la 28.IV.1889, Antonio de Oliveira Salazar, fiu al unui cultivator de condiție modestă, și-a făcut studiile la Seminarul Teologic din Vizeu. Ulterior, a renunțat la cariera de preot, a urmat Facultatea de Drept și a devenit profesor de economie politică la Universitatea de la COIMBRA (1916). În 1921, a fost, pentru scurtă vreme, deputat, reprezentând în Parlament Centrul Catolic.

Ca urmare a loviturii de stat militare conduse de generalii GOMEZ de COSTA și Carmona (28 mai 1926), a fost chemat la conducerea Ministerului de Finanțe, dar nu a rămas în funcție decât... trei zile. În anul 1928 este solicitat din nou să ocupe funcția de ministru de Finanțe, acceptă această demnitate și întreprinde o serie de reforme ce vor conduce la redresarea economiei naționale.[1]

Când a preluat funcția de ministru al Finanțelor, Salazar era un personaj aproape necunoscut în propria-i țară. După primii ani de activitate, el devenise deja o personalitate apreciată pe plan internațional. Cariera sa a cunoscut o ascensiune vertiginoasă: în 1930 devine ministru al Coloniilor; din 1932 este președinte al Consiliului de Miniștri, între 1936 și 1947 îndeplinind funcția de ministru de Externe. În pofida faptului că nu a ocupat nici un moment funcția de președinte al țării, el a fost stăpânul de fapt al acesteia până în 1968.[2]

În ciuda popularității sale și a sprijinului de care se bucura din partea populației, SALAZAR nu a ilustrat niciodată tipul dictatorului megaloman. Era, mai degrabă, șters ca persoană, lipsit de charismă și de calități fizice care să electrizeze mulțimile. Detesta oratoria – pe care o considera un apanaj al demagogiei – și nu a încurajat construirea unui cult al personalității sale. A rămas până la sfârșitul vieții un funcționar disciplinat, înclinat către studiu și singurătate, locatar al unui apartament modest și lipsit de avere personală.[3]

Toate acestea nu l-au împiedicat însă să construiască în Portugalia un regim autoritar, fundamentat pe principii corporatiste și cu un puternic caracter paternalist. Actul constitutiv al unui „nou stat" („ESTADO NOVO") l-a reprezentat Constituția adoptată în 1933 printr-un plebiscit la care au participat toți capii de familie, bărbați și femei. De altfel, potrivit teoriilor salazariste, familia reprezenta una dintre instituțiile fundamentale ale statului corporatist.[4]

Modelul corporatist portughez avea toate trăsăturile unui stat autoritar: un partid unic - UNIAO NACIONAL - creat în 1934 și completat de organizația de tineret, Legiunea portugheză, poliție politică (PIDE), învățământ public ferm orientat ideologic, cenzură a presei. Orice corporație politică a rămas interzisă până în 1949.

De această dată, candidații Opoziției s-au putut prezenta la alegeri, dar formarea unor partide politice de opoziție a rămas interzisă, iar statul îi sprijinea în campania electorală pe candidații săi oficiali. Biserica Catolică avea un rol important în stat. În jurul parohiilor rurale erau constituite așa-numitele „case ale poporului", instituții cu rol corporativ, educativ și sportiv, la care proprietarii funciari erau obligați să adere și să le sprijine financiar.[5]

Din 1935, Salazar a pus bazele unui sistem de asigurări sociale ce cuprindea, printre altele, construirea de locuințe ieftine pentru muncitori și funcționarii publici. De asemenea, el a creat un Institut Național pentru Muncă și Planificare, ce veghea la respectarea legislației corporatiste, precum și „tribunale ale muncii", ce funcționau în fiecare district al țării. Grevele și mișcările de protest erau interzise prin lege. În schimb, legislația muncii prevedea obligativitatea repausului duminical, reglementând salariul minim și durata muncii, cu plata orelor suplimentare. La fondurile de asigurări sociale și de pensii contribuiau atât muncitorii, cât și patronii.

Toate aceste măsuri, dublate de o activitate ce viza industrializarea țării și un protecționism economic riguros aplicat, au contribuit la menținerea stabilității interne și au făcut ca dictatura lui Salazar să fie destul de bine suportată de portughezi timp de aproape patruzeci de ani.[6]

Probabil că cel mai mare succes al lui Salazar l-a constituit includerea Portugaliei în NATO în 1952, paralel cu cea a Spaniei conduse de vechiul său adversar, generalul FRANCISCO FRANCO, căruia începuse să-i acorde o modică încredere. Cei doi lideri au declarat Peninsula Iberică un bloc strategic unificat. [7]

După două atacuri de apoplexie cărora le-a căzut victimă în toamna anului 1968, Salazar a devenit inapt pentru exercitarea funcțiilor publice, medicii menținându-l în viață cu mari eforturi până când a fost găsit un succesor în persoana lui MARCELO CAETANO. Fost colaborator al dictatorului, acesta a procedat la o liberalizare precaută.

Nerevenindu-și în deplinătatea facultăților mintale, Salazar va înceta din viață în anul 1970, la Lisabona, în vârstă de 81 de ani. [8]

1) Alina Tudor – „Salazar și dictatura profesorilor", în Dosarele istoriei, nr. 11, 1998, pp. 33–36.
2) A. AXELROD, C. PHILLIPS – „Dictatori și tirani", Ed. LIDER, București, 1995, pp. 434–435.
3) A.H. de OLIVEIRA MARQUES – „Istoria Portugaliei", Ed. Enciclopedică, București, 1996, p. 158.
4) Alina TUDOR – „Salazar și dictatura profesorilor", p. 34.
5) Ibidem, p. 35.
6) J.P. ARRIGNON, I.I. BECNER, D. BORNE, „Istoria Europei", Ed. Humanitas, București, 1997, p. 388.
7) A. AXELROD, C. PHILLIPS, op. cit., p. 435.
8) BERND JORDAN, ALEXANDER LENZ, „100 de personalități ale secolului XX", Ed. All, București, 2000, p. 169.

Armata Roșie între anii 1939 și 1941

■ prof. *IONEL CALUDIU DUMITRESCU*

Uniunea Sovietică s-a format ca stat comunist aproximativ în granițele fostului imperiu rus. De slăbiciunea temporară au profitat popoarele situate la margine și care și-au proclamat independența (finii, estonii, letonii, lituanienii, polonezii, românii). Conducerea de la Kremlin a trecut la o politică de industrializare rapidă însoțită și de o sporire a depozitelor militare. Tehnica de luptă era adusă din Occident pe bani grei, studiată și apoi modernizată. Și arta militară a fost perfecționată prin folosirea masivă a blindatelor și avioanelor pentru a se realiza străpungerea în adâncime. Direcția de dezvoltare a fost indicată înainte de apariția amenințării germane și când populația imperiului era chinuită de o foamete cumplită. Cum propaganda susținea că Uniunea Sovietică este o adevărată cetate asediată, sacrificiile pentru aducerea și producerea de armament păreau absolut justificate. Realitatea era însă total diferită, nimeni nu putea să încercuiască cea mai mare țară de pe glob și un atac militar nu însemna decât un gest inconștient, sinucigaș.

Armata Roșie a muncitorilor și țăranilor avea în 1939 cele mai mari efective (1,7 milioane de soldați și ofițeri) și era pregătită pentru acțiuni ofensive. [1] Se spune în diferite lucrări de istorie militară că potențialul de luptă a scăzut pe măsură ce Stalin a ordonat declanșarea și intensificarea epurării. Nimic mai fals. Cei executați nu aveau o minte analitică și nici măcar experiență în domeniu. [2] Erau avizi de titluri, decorații și de un trai bun. Au fost însă înlocuiți cu oameni tineri, dinamici, cu experiența frontului din Manciuria și cu dorința de a face ceva pentru a nu avea soarta predecesorilor. Cifra privind masacrarea a 40.000 de ofițeri a fost exagerată din motive propagandistice. [3] Stalin a știut să-și aleagă mai bine decât Hitler principalii colaboratori militari (Jukov, Șapoșnikov, Rokossovski, Merețkov etc.) [4] și, în ciuda unor eșecuri de amploare, rezultatul final a fost extrem de nefavorabil Germaniei.

Pentru a determina potențialul de luptă al unei armate, trebuie să analizăm baza industrială, înzestrarea cu armament, logistica și teoria militară. Sovieticii au reușit să-și depășească epoca, chiar dacă generații de istorici s-au străduit să-i denigreze opera lui Stalin.

Armamentul sovietic era la un nivel superior în comparație cu cel al vecinilor apropiați și chiar în raport cu Germania și Japonia. Nici Franța și Marea Britanie nu puteau emite pretenții de întâietate decât în domeniul naval. Situația Japoniei era identică cu a Marii Britanii, dar forțele terestre îi erau mai numeroase. SUA continua o politică de înarmări aero-navale și nu era capabilă în 1938 să susțină un război terestru de amploare. Nimeni nu putea să amenințe serios Uniunea Sovietică și tentativele japoneze au fost mai mult acte sinucigașe din partea unor ofițeri îmbătați de succese obținute ușor în fața unor armate chineze mari, dar prost conduse și înarmate. Și totuși, Stalin s-a pregătit intens în cei doi ani pe care i-a obținut în urma semnării pactului Ribbentrop-Molotov și nu a neglijat nici o armă.

Marina. Rusia a fost în mod tradițional o putere terestră, dar nu înseamnă că liderii nu s-au gândit să dicteze și peste ape. Petru cel Mare, Ecaterina cea Mare și Nicolae al II-lea au dispus de flote redutabile și dezastrele din 1904 și 1905 s-au datorat comandanților și mai puțin calității navelor. Stalin a moștenit de la țari o flotă puternică și avea dominație în Marea Baltică și în Marea Neagră. Cuirasatul „Murat", cu cele 23.000 de tone deplasament, era stăpânul Mării Baltice și nu se putea compara cu navele germane „Schleswig-Holstein" și „Schlesien", care erau de tipul predrendnought. [5] Dispunea de 12 piese de calibrul 305 și de 16 de 120 mm. [6] Armele principale erau dispuse în patru turele triple capabile să concentreze toată puterea de foc într-un bord. Nici navele „Schurnhorst" și „Scheer" nu puteau să opună decât piese de 280 mm. [7] Doar „Bismark" și „Tirpitz" îi erau superioare, dar vor intra în luptă abia în 1941 și numai împotriva flotei britanice.

Marea Neagră era la cheremul sovieticilor prin superioritatea la toate categoriile de nave. România nu dispunea decât de patru distrugătoare care nu puteau să înfrunte piesele de 130 mm ale sovieticilor. Submarinul „Delfinul", care avea și un defect de fabricație, era amenințat de 47 de unități inamice în 1941. [8] Doar vechiul vas german „Goeben", aflat în marina turcă, ar fi însemnat ceva serios. Uniunea Sovietică dispunea însă de o bază industrială capabilă să remedieze avariile într-un timp scurt, ceea ce nu se putea spune despre vecini.

Regele Mihai, comisarul Vîșinski și Lucrețiu Pătrășcanu.

Stalin nu era totuși mulțumit și a cumpărat tot ce era disponibil pe piața europeană. Astfel, în Marea Neagră a ajuns distrugătorul „Tașkent", produs în Italia, care a primit tunurile de 130 mm. Germania ducea lipsă de nave grele de luptă, dar i-a livrat crucișătorul greu „Lutzow", similar cu mai celebrul „Prinz Eugen", și a servit drept baterie flotantă la apărarea Leningradului. [9] Conducătorul de la Moscova se pregătea să-și înfrângă adversarii cu propriile lor arme.

Armata Roșie avea o înzestrare deosebită, cu accent pe motorizare și pe focul automat. Pe lângă obișnuitele mitraliere și puști-mitraliere, uzinele sovietice au introdus în producția de serie pistoale automate P.P.D. 40 și P.P.S. 41, având încărcătoare tambur cu 71 de cartușe. [10] Puterea de foc a unui pluton depășea chiar și imaginația ofițerilor inamici. Mai existau și puști semiautomate „Tokarev". [11] Cum pentru înarmarea noilor valuri de recruți industria nu putea să asigure cantitățile necesare de armament automat, s-a apelat la puștile „Mosin Nagant", model 1895 și 1930, robuste, ușor de întreținut și de o precizie remarcabilă. [12] Au fost folosite de lunetiștii sovietici, dar și de cei români după ce au fost capturate în 1941. Unitățile de pușcași mai aveau în dotare și aruncătoare de mine de calibrele 50, 82 și 120 mm, [13] utile pentru neutralizarea infernalelor mitraliere și pentru executarea barajelor de foc împotriva infanteriei.

Artileria era prin tradiție arma favorită a rușilor. Tunul de bază era cel de 76,2 mm, comparabil cu cel de 75 mm din dotarea armatei române. [14] Diferența era dată de tunurile grele de 122 și 152 mm, capabile să neutralizeze orice fortificație de campanie. Aveau și avantajul tracțiunii motorizate în comparație cu armata germană sau română. Stalin dispunea în iunie 1941 de peste 82.000 de guri de foc, ceea ce era copleșitor. Chiar și Franz Halder, șeful Marelui Stat Major al Wehrmachtului, a fost obligat să recunoască superioritatea artileriei ruse. [15] Tunul antiaerian de calibrul 85 mm era capabil să distrugă orice țintă aeriană aflată în zbor orizontal, dar a fost folosit și la vânarea tancurilor, fiind comparabil cu celebrul tun german de 88 mm. [16]

Dacă analistul militar și cititorul obișnuit nu cred încă în forța Armatei Roșii, poate că prezentarea tancurilor sovietice îi va convinge că nu de teamă Stalin a acceptat semnarea pactului Ribbentrop-Molotov. În 1938, principalele blindate din punct de vedere numeric erau cele din seria BT (BT-2, BT-5 și BT-7), rapide și cu tunuri de 37 și 45 mm, unele variante având și piese de 76,2 mm. T-26 completa arsenalul stalinist. Erau mașini care însă la unii parametri erau prea aproape de potențialul adversarilor și anul 1939 duce la apariția temutului tanc supragreu KV-1 (46 t), cu un blindaj impenetrabil pentru proiectilele timpului. [17] Cazematele urmau să fie nimicite de KV-2 cu un obuzier de 152 mm. Erau mașini de ruptură a apărării și blindajul suplimentar le scădea din viteză. [18] Pentru dezvoltarea ofensivei a fost conceput T-34, care n-a avut egal la categoria lui de greutate (28 sau 32 de tone). [19]

În iunie 1941 erau pregătite de război 23.105 tancuri sovietice, în timp ce Germania nu putea să alinieze decât 3.350. [20] Avea mai multe, dar erau dispersate în Franța, Balcani și Africa de Nord. Mașinile de tipul P I practic nu mai contau într-o luptă cu alte tancuri, iar P II și blindatele cehe acționau cu handicapul șenilelor înguste, armamentului slab și al motorului pe benzină. Se explică astfel de ce Stalin n-a crezut armata germană capabilă de o ofensivă de amploare în vara lui 1941, mai ales că pe frontul românesc nu se afla decât o divizie blindată românească.

Războiul fulger implica folosirea binomului tanc-avion și Stalin dispunea de o aviație numeroasă. Uimitoare erau bombardierele TB-7, capabile să lovească orice țintă de pe teritoriul german prin deplasarea a cinci tone de bombe. [21] Aviația sovietică se baza însă pe bombardierele de front DB-3, Ar-2, Pe-2 și Il-3 ce puteau să neutralizeze centrele de rezistență. Experiența demonstrase însă că loviturile executate în zbor orizontal de la mare altitudine erau lipsite de precizie și nu puteau fi folositoare în cazul luptelor apropiate. Uniunea Sovietică a pus accent atunci pe aviația de asalt și aici a fost cheia victoriei. Aparatul Il-2 era greu de doborât, dar cu tunurile și mitralierele de la bord putea să atace de la mică distanță orice țintă blindată. [22] Ar fi trebuit să fie sprijinit și de modelul SU-2, dar lipsa vânătorilor i-a demonstrat vulnerabilitatea și a ieșit din producție. Tot pentru atacul la sol au fost pregătite și avioanele de vânătoare. Au primit un număr

variabil de lansatoare de rachete de tipul RS-82 sau RS-132, arme testate cu succes în timpul luptelor cu japonezii.

Uniunea Sovietică mai avea în dotare și avioane străine. Astfel, în primele zile ale războiului, ținte din România au fost lovite de rapidele bombardiere britanice „Bristol Blenheim". S-au mai folosit și aparate „Glen Martin" și „Severski" de producție americană. Logistica era asigurată de modelul DC-3, asimilat deja de industria indigenă. Și germanii au contribuit la modernizarea aviației sovietice. O comisie militară a Moscovei a cumpărat tot ce se putea afla disponibil. Au luat chiar câteva aexemplare de Bf-109, Bf-110 și Ju-88, ce formau coloana vertebrală a Luftwaffe.[23] Se poate afirma cu fermitate că dictatorul Adolf Hitler a fost înșelat de conducătorul de la Kremlin și a contribuit în mod decisiv la înfrângerea Germaniei.

Statisticile demonstrează că în 1939 Stalin nu avea de ce să se teamă de un atac din partea Germaniei pentru că avea o armată net superioară numeric și, în plus, nu avea graniță comună cu al treilea Reich. Acordul semnat la 23 august 1939 a avut o altă semnificație, dar planurile inițiale au fost date peste cap de atacul sinucigaș din 11 iunie 1941 și agresorul a devenit o nevinovată victimă. Numai cele 61 de divizii de tancuri pregătite subliniază de ce Moscova nu l-a crezut pe Hitler capabil de ofensivă.[24] Armata Roșie a fost găsită fără fortificații de campanie și numai cu planuri rigide de atac, inițiativa aparținând comandamentului central.[25] Populația din imensul lagăr sovietic a fost chinuită pentru a realiza o bază industrială capabilă să asigure răspândirea comunismului în întreaga lume. Capturarea unităților de elită lângă graniță și a unei mari părți din fabricile de armament de către armata germană a dus la transformarea războiului și doar la o victorie limitată în plan strategic.

Note

1) Historia magazine, nr. 154, noiembrie 1970, p. 1621. Alte surse indică o depășire a cifrei de două milioane de soldați în august 1939 (V. Suvorov, Ziua „M", Polirom, Iași, 2000, p. 180).
2) V. Suvorov, Epurarea, Polirom, Iași, p. 245.
3) Ibidem, p. 47.
4) Viitorul mareșal Rokossovski a fost arestat, i s-a demonstrat cine este în raport cu atotputernicul Stalin și apoi a fost trimis pe front, ilustrându-se în marile bătălii ale războiului (ibidem, p. 44).
5) www.german-navy.de/kriegsmarine/ships/linienschiffe/schlesien/tech.html.
6) http://www.bz.ru/e052-005.htm.
7) www.kbismarck.com/scharnhorst.html.
8) George Petre, Ion Bitoleanu, Tradiții navale românești, Ed. Militară, București, 1991, p. 264.
9) V. Suvorov, Ziua „M", p. 281.
10) Soldații români au fost impresionați de cadența comparabilă cu a mitralierelor și le-au preluat în înzestrare.
11) Pușca semiautomată SUT-40 putea să tragă până la 30 de gloanțe pe minut, în timp ce arma niponă Arisvk2 rămânea la 15 cartușe (www.secondeguerre.net/Armes/sut40-htm).
12) www.secondeguerre.net/armes/masinnagantm1938.htm.
13) Numai până-n iunie 1941 trupele sovietice au primit 36.300 de aruncătoare de 50 mm și 14.500 de 82 mm (http://rkkaww2.armchairgeneral.com/weapons/artproduction.htm).
14) Numai din modelul 1927 au fost livrate 4.708 exemplare în perioada 1939–22 iunie 1941 (ibidem). Piesele românești făcuseră în mare parte și campaniile primului război mondial.
15) Franz Halder, Jurnal, 1939–1942, Ed. Elit, f.a., p. 439. Germania a fost obligată să folosească tunurile de captură pentru a putea rezista uraganului sovietic. Și trupele române au fost silite să recunoască superioritatea unor modele sovietice.
16) 2.630 de piese erau gata în iunie 1941 (http://rkkaww2.armchairgeneral.com/weapons/artproduction.htm).
17) Transporta și o cantitate impresionantă de muniție (114 proiectile de 76,2 mm) și 6.000 de cartușe de mitralieră (Gheorghe Stănescu, Dumitru Vochin, Tancuri și automobile, Ed. Militară, București, 1978, p. 100).
18) Inițial tanc de ruptură a fost T-35, dar arma de 76,2 mm cu țeava scurtă și cele două tunuri de 45 mm au fost considerate prea slabe. Armata română nu depășise încă stadiul armelor de 37 mm.
19) Comparația cu tancul „Tigru" este forțată, deci se ține cont de diferența de masă (28 tone contra 57) și de tun (76,2 contra 88). Mobilitatea era în favoarea mașinii sovietice, care se putea construi în serie mare. Tunul de 85 mm îl va transforma pe T-34 într-un adversar redutabil. „Panters" s-a oprit la tunul de 75 mm, care nu era suficient de eficient împotriva infanteriei.
20) http://www.shef.ac-uk/mr-home/hobbies/ge1941tk.txt. Datele pot varia de la o sursă la alta, dar avantajul sovietic se menține.
21) Producția a fost însă limitată pentru ca fabricile să producă mai multe avioane de asalt. Au fost realizate doar 93 de exemplare, mai mult pentru prestigiu decât pentru eficiență militară.
22) Armata germană nu dispunea de nimic comparabil și Hs-129 a fost o improvizație târzie. Alte avioane testate s-au dovedit vulnerabile la focul armelor ușoare de la sol. Ju-87 era vulnerabil la atacurile aeriene. Piloții sovietici au reușit să-i îngrozească pe soldații germani, care au botezat avionul „Moartea neagră", și ofițerii germani au putut să vadă ce înseamnă un adevărat avion de asalt.
23) Valentin Berejkov, În umbra lui Stalin, Ed. Lider, București, f.a., p. 101. Mai mult ca sigur că dictatorul de la Kremlin a fost uimit de sinceritatea germanilor. Și cum istoria se repetă, peste ani a fost surprins de ușurința cu care britanicii au oferit motoare cu reacție ce vor sta la baza aviației reactive sovietice. Capitaliștii se sinucideau pur și simplu de dragul banilor.
24) Armata sovietică avea și alte divizii de tancuri în formare. Exista chiar divizia 112 de tancuri (V. Suvorov, Ziua „M", Polirom, Iași, 1998, p. 157). Armata germană nu avea rezerve de materii prime și armament, dar era obligată să furnizeze petrol și clientului italian (F. Halder, op. cit., p. 351).
26) Comandamentele sovietice erau deplasate în cel mai mare secret în locații din preajma frontierei și unele au fost surprinse de acțiunea germană pe drum (I.H. Bagramenn, Așa a început războiul, Ed. Militară, București, 1974, p. 81). Eficiența acțiunilor a fost diminuată și de opoziția unor ofițeri de la depozitele de muniții de a permite aprovizionarea trupelor. Ordinul fusese dat de Stalin pentru a nu trezi suspiciunile părții germane privind amploarea concentrărilor sovietice.

Relații româno-ruse

■ *Referent MARIUS CHIVA*

(urmare din numărul trecut)

Primul război mondial s-a impus în conștiința umanității ca Marele Război, ipostază justificată întru totul de nemaiîntâlnitul său efect psihologic – efect cauzat de consecințele lui spirituale, îndeosebi care au relevat tuturor că nimic nu este definitiv, ci supus unei imanente și implacabile schimbări.[1]

Dacă în octombrie 1920 Anglia nu s-a împotrivit realizării Micii Înțelegeri[2], exprimând unele rezerve, deoarece atenția îi era îndreptată spre Mediterana, în consecință diplomația britanică prin atitudinea ei rezervată rămânea fidelă politicii tradiționale.[3]

Revenind la declarațiile pacifiste putem aminti că Guvernul de la Moscova a încercat să slăbească Mica Înțelegere prin scindarea acesteia, propunând Cehoslovaciei și Iugoslaviei semnarea unor acorduri favorabile, pentru a izola România. În cazul în care România rămânea de una singură în „chestiunea rusă", atunci Uniunea Sovietică îi putea impune condiții greu de realizat. Deși în 1928 statele Micii Înțelegeri au hotărât să-și coordoneze acțiunile în privința U.R.S.S., decizia nu a fost respectată completamente de părți – la București s-a hotărât „de a nu se grăbi". Situația s-a modificat o dată cu venirea la conducerea M.A.S a lui N. Titulescu, care a schimbat tactica „așteptării" prin cea a „acțiunii".

Revenind la declarațiile pacifiste putem aminti că Protocolul Litvinov a constituit baza judiciară a raporturilor dintre U.R.S.S. și România în 1934, deși în 1930 și 1931 U.R.S.S. încerca să impună României un acord prin care să recunoască existența „problemei basarabene", dând posibilitatea Moscovei să pună în pericol stabilitatea hotarului pe râul Nistru.

În toamna anului 1934 Carol al II-lea se adresa Parlamentului român reluând vechile declarații pacifiste și considerând că Pactul Înțelegerii Balcanice a readus pacea tocmai în acea regiune care odinioară ea era mai amenințată.

Pactul de organizare a Antantei Mici, prin care alianța devine mai stabilă, a condus la atenuarea agresivității U.R.S.S. vizavi de România.

Cu prilejul Conferinței Dezarmării de la Geneva, în zilele de 2 și 3 iunie, s-a întrunit Consiliul Permanent al Micii Înțelegeri, care a hotărât să se treacă la acțiuni concrete pentru stabilirea relațiilor diplomatice cu Uniunea Sovietică. La 9 iunie, la Hotel des Berdue, în

N. Titulescu, ministru de Externe și președinte al Societății Națiunilor în perioada interbelică.

salonul ministrului român, N. Titulescu s-a aflat împreună cu M. Litvinov, E. Benes, B. Jetvic, precum și cu miniștrii României, Cehoslovaciei și Iugoslaviei, la Societatea Națiunilor. Au fost semnate actele necesare relațiilor diplomatice normale dintre România și Cehoslovacia cu U.R.S.S. Guvernul iugoslav urma să aplice decizia Consiliului Permanent al Micii Înțelegeri la momentul considerat oportun. Evenimentul din 9 iunie a fost apreciat de cele mai de vază personalități române. I. Inculeț menționa că este foarte important pentru o țară să fie în raporturi, dacă nu amicale, atunci cel puțin normale cu toți vecinii ei. „Prin actul de la Geneva, sperăm, se pune accentul unei amiciții adevărate între România și Rusia Soveictică, deoarece nu există între aceste țări interese contradictorii."

România era hotărâtă să stabilească relaţii diplomatice cu U.R.S.S. doar în cazul recunoaşterii de către aceasta a stabilităţii hotarului de est.

Dorinţa Cehoslovaciei de a urgenta stabilirea relaţiilor cu Moscova a influenţat deciziile Bucureştiului, care a fost nevoit să facă acelaşi pas (fiind partener de bloc), fără a aplana definitiv divergenţele cu U.R.S.S.

Stabilirea raporturilor diplomatice între România şi U.R.S.S. a fost un eveniment contradictoriu, întrucât, pe de o parte, reprezenta un factor pozitiv în contextul politic european, statele recunoscându-şi reciproc suveranitatea teritorială, iar pe de altă parte, problemele existente între cele două state nu puteau fi apreciate ca epuizate. Schimbul de scrisori între miniştrii Afacerilor Străine, la 9 iunie 1934, nu preciza că România este recunoscută în hotarele existente. În felul acesta Moscova avea posibilitatea să facă interpretări proprii, insistând asupra pretenţiilor teritoriale.

În cadrul convorbirilor particulare româno-sovietice, autorităţile de la Moscova promiteau recunoaşterea oficială a hotarului pe Nistru. Aceste promisiuni erau făcute cu scopul de a atrage România în negocierile oficiale, pentru ca apoi să-şi modifice acţiunile şi să declare pe arena internaţională că oficialităţile române refuză reglementarea relaţiilor dintre cele două părţi (negocierile de la Viena, Riga etc.). Reprezentanţii U.R.S.S., în cadrul discuţiilor particulare, au recunoscut drepturile României asupra Basarabiei. Autorităţile de la Bucureşti n-au abandonat la modul serios convorbirile neoficiale, întrucât ele nu obligau părţile să-şi asume obligaţiuni.

Intenţionând să creeze o permanentă stare de insecuritate în România, Rusia sovietică a desfăşurat în presă o campanie propagandistică bine organizată pentru a crea impresia unui posibil atac organizat din partea României. Plasarea informaţiei în presă era însoţită de acţiuni de sabotaj şi de concentrări militare la hotar, pentru a ţine în încordare România. Evenimentele care au urmat după 1934 au demonstrat că puterea sovietică a fost în aşteptarea momentului oportun pentru a răpi din trupul României teritoriul dintre Nistru şi Prut.

Stabilirea raporturilor diplomatice în 1934 a permis stabilirea legăturilor pe mai multe planuri, deşi nu a înlăturat divergenţele principale existente între cele două părţi.

La 15 noiembrie 1936 Carol al-II-lea pretindea că în mijlocul frământărilor ce agită viaţa internaţională a zilei de azi politica externă a României continuă să urmărească fără nici o şovăire şi cu o linişte desăvârşită menţinerea scopului ei suprem, menţinerea păcii şi integritatea fruntariilor noastre trase pe vecie.[3]

La 23 iunie 1940, în condiţiile în care ostilităţile de pe frontul de vest al celui de-al doilea Război Mondial intraseră în faza lor decisivă, Guvernul Uniunii Sovietice, profitând de totala izolare internaţională a României, îşi anunţă partenerul, Germania nazistă, că U.R.S.S. intenţionează să-şi satisfacă pretenţiile teritoriale faţă de România şi să obţină teritoriul Basarabiei, extinzându-şi revendicările şi asupra Bucovinei.

Către sfârşitul zilei de 26 iunie, înţelegerile dintre U.R.S.S. şi Germania privitoare la răpirea de către Uniunea Sovietică a Basarabiei şi nordului Bucovinei erau încheiate, urmând ca forţele şi mijloacele de realizare a acestui plan de cotropire să intre în acţiune.

Pe acest fundal putem afirma faptul că epoca monarhiilor absolute a coincis cu aceea a statelor slabe (Ortega Y Gasset)[5].

În ziua de 26 iunie 1940, la ora 22.00, V. Molotov, comisar al afacerilor externe al U.R.S.S., l-a primit la Kremlin pe ministrul român la Moscova Gh. Davidescu, pe care îl invitase la acea vreme târzie pentru a-i remite nota ultimativă privind evacuarea Basarabiei şi a nordului Bucovinei.

După lungi dezbateri, la Bucureşti s-a ajuns la concluzia că, nefiind posibilă o rezistenţă prelungită, bazată numai pe forţe româneşti, în lipsa oricărui ajutor din afară, ultimatumul sovietic nu putea fi respins.

Note

1. J.M. Roberts, *The Pelican History of the World, Revisited Edition* Penguin Books, 1987, p. 811–812.
2. Buletin informativ, nr. 8, 2–27 octombrie 1920, f. 125.
3. Cristian Popişteanu, *România şi Antanta Balcanică*, Bucureşti, Ed. Politică 1968.
4. idem.
5. Robert Nisbet, *1964 and Het Conservative Imagination*, 1986, Revisited.

MEDALII ANTICOMUNISTE AFLATE ÎN PATRIMONIUL MUZEULUI JUDEŢEAN ARGEŞ

■ *Muzeograf ROMEO MASCHIO*

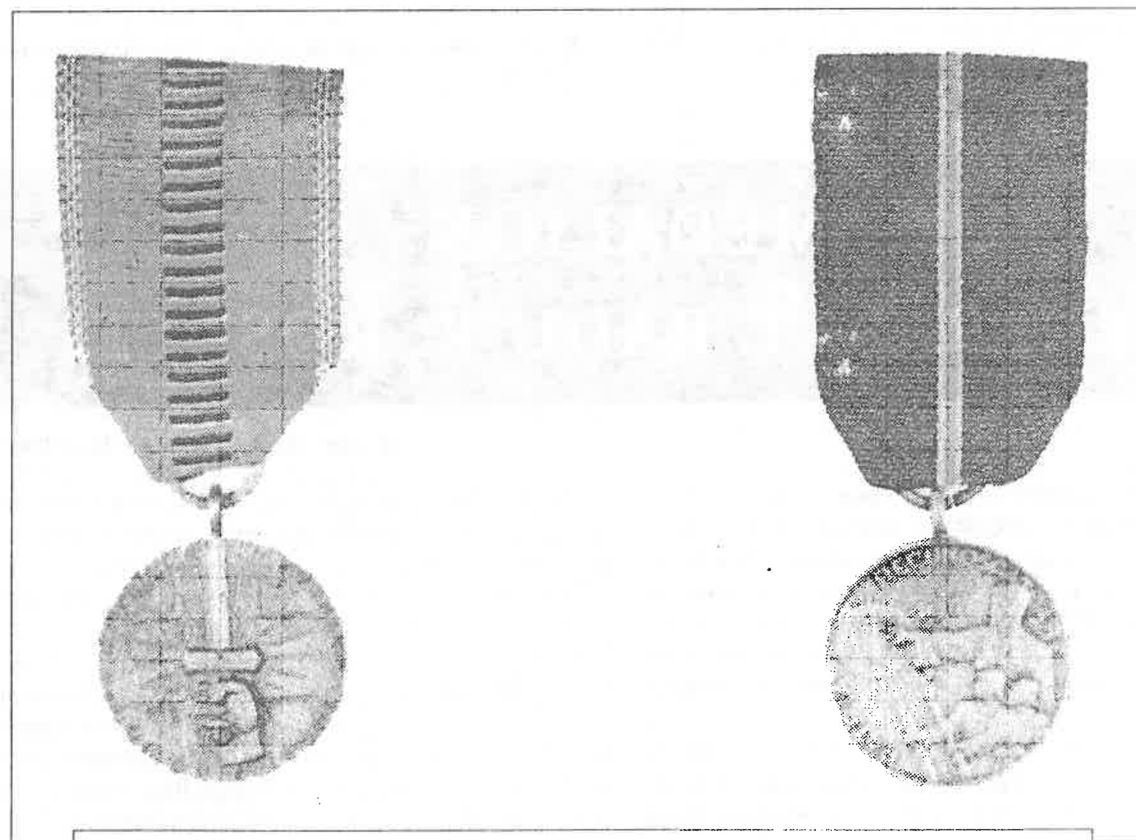
Decoraţiile sunt semne distinctive ale unui ordin sau însemnele de orice fel care se conferă ca răsplată celor care şi-au câştigat merite în serviciul ţării.

Sistemul de decoraţii s-a constituit în România în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, o componentă a acestui sistem a reprezentat-o categoria decoraţiilor de război. Evoluţia ascendentă a societăţii româneşti în secolul al XIX-lea a creat condiţii pentru apariţia unui sistem modern de cinstire a faptelor eroice. Aceste manifestări s-au intensificat după 1859, pentru a se cristaliza în timpul şi după războiul de independenţă din 1877–1878, când au fost create condiţiile pentru instituirea unor ordine, medalii, cruci şi alte însemne onorifice care să răsplătească eroismul cetăţenilor ţării.

Evenimentele politico-militare, schimbările produse în organizarea, instruirea şi dotarea armatei în secolul al XX-lea aveau să-şi pună amprenta şi asupra reorganizării sistemului de decoraţii militare, activitate ce se va încheia în preajma intrării României în cel de-al doilea război mondial.

După numirea în septembrie 1940 a generalului Ion Antonescu ca preşedinte al Consiliului de Miniştri, acesta reorganizează şi legislaţia privind decoraţiile militare, revenindu-se la conţinutul, aşa-zis tradiţional, al sistemului naţional de decoraţii, stabilindu-se, în principiu, categoriile de merite şi servicii pentru care puteau fi conferite decoraţiile de război.

După 22 iunie 1941, când a început campania din răsărit pentru eliberarea Basarabiei şi Bucovinei de Nord, s-au instituit două noi medalii înscrise tot în categoria

Medalia „Cruciada împotriva comunismului“ — Medalia „Pro Basarabia şi Bucovina“

medaliilor de război, acestea aflându-se și în proprietatea Muzeului Județean Argeș.

Prima dintre ele, „Cruciada împotriva comunismului", a fost instituită prin Decretul nr. 1014 din 1 aprilie 1942 și s-a conferit tuturor militarilor și asimilaților de orice grad distinși pe frontul de est și care au fost însumați, atașați sau întrebuințați cu diverse însărcinări la corpurile de trupă ori la serviciile militare, atât în zona de operații, cât și în zona interioară. Medalia era din tombac cu diametrul de 32 mm. Pe avers, medalia avea o cruce simplă pe care se afla reliefată o mână ținând o spadă, simbolizând lupta pentru creștinătate. Deasupra gărzii spadei era înscris anul „1941". Pe brațele crucii erau încrustate raze care porneau din dreptul gărzii spadei. În partea de jos se afla inscripția „CRUCIADA ÎMPOTRIVA COMUNISMULUI".

Pe revers se găseau un cap de femeie în relief și inscripția „ROMÂNIA RECUNOSCĂTOARE". La partea superioară, medalia avea un inel prin care era trecută o panglică cu lățimea de 35 mm de culoare roșie, având pe margini câte o dungă argintie. Pe panglică se aplica o singură baretă, cu inscripția ultimei lupte la care a participat posesorul medaliei, aceasta fiind încadrată de cifra regală, în formă de cruce. Baretele erau confecționate din metal argintat pentru cei care au participat la toate acțiunile și din metal oxidat pentru cei care au participat numai la luptele indicate de bareta respectivă. Cele 11 barete cu denumirea luptelor erau: Bucovina, Basarabia, Dobrogea, Nistru, Odesa, Bug, Nipru, Azov, Crimeea, Doneț, Marea Neagră. Medalia acordată celor din interior nu avea baretă.

Cea de-a doua medalie, „PRO BASARABIA ȘI BUCOVINA (PATRIA RECUNOSCĂTOARE. 1941)", a fost instituită la 27 octombrie 1943 și conferită voluntarilor basarabeni și bucovineni din armata română. Medalia era din bronz, având pe avers o femeie simbolizând România, cu mâna dreaptă întinsă spre o balanță, iar în partea de jos doi ostași în ținută de campanie. Circular era inscripția „PATRIA RECUNOSCĂTOARE", iar în centru anul „1941". Pe revers erau două femei în costum național reprezentând cele două provincii și inscripția „1940". La partea superioară medalia avea un inel prin care trecea o panglică de culoare albastră din rips moarat având pe mijloc o dungă roșie încadrată de două dungi galbene.

Începuturile comunizării și procesul de sovietizare aparent ireversibilă a României, după 23 august 1944, s-au reflectat și în sistemul național de decorații. Astfel, la 31 octombrie 1944, prin Decretul nr. 2068, a fost desființată medalia „CRUCIADA ÎMPOTRIVA COMUNISMULUI", distincțiile acordate până la acea dată fiind anulate, iar după 30 decembrie 1947 întreg sistemul de decorații de război, așa-zis tradițional, și-a pierdut valabilitatea.

BIBLIOGRAFIE

- C. Flondor, C. Moisil, *Decorațiunile românești*, în Enciclopedia României, vol. I, București, 1938.
- *Medalii și plachete românești*, București, 1971.
- *România: Decorații 1859-1891*, București, 1992.
- *Decorații românești de război, 1860–1947*, București, 1993.

MEDALION GENERALUL RADU R. ROSETTI

Dr. MARIA GEORGESCU

Personalitate emblematică a unei epoci de mari idealuri, împliniri și deziluzii, generalul Radu R. Rosetti (1877–1949) face parte din acea generație de aur de politicieni și militari de la 1918 care a înfăptuit România Mare. Om de o desăvârșită moralitate, el și-a servit cu demnitate țara atât ca ostaș în vreme de pace și război, cât și ca luptător pe frontul vast al științei, culturii și educației naționale.

Descendent al unei mari familii de boieri moldoveni, generalul Rosetti a crescut într-un climat familial unde dintotdeauna au fost prețuite munca, cinstea, tradițiile și valorile spirituale ale neamului, dar și cele ale culturii europene. Tatăl său a fost scriitorul și istoricul Radu Rosetti, cel care i-a insuflat îndeosebi spiritul de dreptate și democrație, respectul și dragostea de neam și țară și i-a cultivat aplicarea nativă spre carte, într-un mediu intelectual sănătos.

Soarta i-a oferit șansa să trăiască într-o epocă de mare interes național. A avut prilejul să cunoască fizionomia contradictorie a unei epoci marcate în toate articulațiile ei de cele două mari războaie mondiale, aflându-se adesea printre „actorii" principali ai scenei politice a epocii, unde a cunoscut ori a lucrat direct cu figuri proeminente. A fost un apropiat al Casei Regale, atât al reginei Maria, cât și al regelui Ferdinand. Prieten și sfătuitor al lui Ion I.C. Brătianu (care de altfel îi era cumnat), Rosetti s-a numărat

printre cei mai fideli colaboratori ai șefului Partidului Național Liberal care a condus destinele țării în acei ani zbuciumați. Aceleași bune relații le-a avut și cu Vintilă I.C. Brătianu, de fapt cu tot clanul Brătienilor, precum și cu alți fruntași liberali, ca și cu celălalt cumnat al său, nu mai puțin celebru, prințul Barbu Știrbei. A fost martorul unor evenimente ai căror protagoniști au fost, de exemplu, de la regele Ferdinand al României la regele George al V-lea al Marii Britanii, de la Ion I.C. Brătianu sau Al. Marghiloman la Georges Clemenceau sau Lloyd George, de la mareșalii Al. Averescu și Constantin Prezan la mareșalii Joseph Joffre sau August von Mackensen. A fost colaborator și prieten cu generalul Henri Mathias Berthelot, șeful Misiunii Militare Franceze în România, dar și cu căpitanul Ion Antonescu, cel care i-a urmat în 1916 la conducerea Biroului Operații din Marele Cartier General, ajuns mai târziu mareșal și conducător al statului român în Guvernul căruia a activat în 1941. În mijlocul acestei istorii, pe cât de glorioasă, pe atât de amară și însetată de jertfe, Radu R. Rosetti a fost un om care a cunoscut prețul vieții și s-a pregătit să-l plătească, nu pentru el, ci pentru țară, așa cum o dovedesc mai ales evenimentele care au condus la realizarea și apărarea Marii Uniri![1]

Generalul Radu R. Rosetti a servit instituția Armatei timp de 27 de ani cu seriozitatea și inteligența unui spirit luminat, urcând pe merite proprii în ierarhia militară de la gradul de sublocotenent (1899) până la cel de general de brigadă (1924). A parcurs cariera armelor în mod strălucit fie în calitate de comandant, profesor sau instructor militar, fie ca ofițer de stat major sau atașat militar, remarcându-se prin profesionalism, probitate morală, responsabilitate și eroism.[2] A privit Armata română – alături de Biserică – drept un pilon de rezistență al statalității românești, al înseși forței națiunii române, așa cum istoria o demonstrase. Iar aici obârșia și educația și-au spus cuvântul.

O dată cu declanșarea primului război mondial, maiorul Radu R. Rosetti a fost numit șef al Biroului 6 Operații în Marele Stat Major pentru a colabora la efortul general de consolidare a Armatei în vederea adaptării acesteia la solicitările stării de război. În perioada neutralității a participat la elaborarea unor studii operative și ipoteze de război menite să acopere orice situație conflictuală armată în care ar fi fost posibilă implicarea României. După intrarea Armatei române în războiul de întregire națională (14/27 august 1916), a trecut la Marele Cartier General, ocupând aceeași funcție pe întreaga campanie a anului 1916.

În perioada reorganizării Armatei în Moldova, la cererea sa, a fost transferat într-o funcție operativă, primind comanda regimentelor 55/67 Infanterie (ianuarie 1917) și 6 Infanterie Mihai Viteazul (martie 1917), iar în cadrul acestuia din urmă a acționat pentru combaterea epidemiei de tifos exantematic, preocupându-se de starea bolnavilor, căzând în final el însuși victimă a flagelului.

La 22 mai/4 iunie 1917 i s-a încredințat comanda Regimentului 47/72 Infanterie, cu care a luptat pe frontul

Mărășești-Răzoare, unde a participat la bătălia din ziua de 6/19 august 1917. Sectorul pe care îl avea de apărat cu trupele sale a fost cel mai puternic lovit. În timpul luptei, locotenent-colonelul Radu R. Rosetti a căzut grav rănit de un glonte de mitralieră: „Să se știe că eu sunt rănit aici. Nici un om să nu treacă îndărăt peste trupul meu". În urma acestei acțiuni, regimentul a fost decorat cu Ordinul „Mihai Viteazul", clasa a III-a, iar comandantul său a primit aceeași distincție și a fost înaintat în grad de colonel la 1/14 septembrie 1917.

După o perioadă grea de spitalizare și convalescență, în iunie 1918 a plecat în concediu „de reformare medicală" în străinătate, în fapt cu misiunea de a sprijini cauza românească în Apus. El a încercat să facă cunoscute cercurilor politice, mai întâi din Franța și apoi din Marea Britanie, condițiile oneroase ale „păcii" de la București din mai 1918 impuse României de Puterile Centrale și să asigure că trupele române vor reintra în acțiune o dată ce împrejurările le-o vor permite.

Trecut în rezervă, în septembrie 1918 s-a înscris în Armata franceză, fiind repartizat la Statul Major al Armatei 5, comandată de generalul Henri Mathias Berthelot – fostul șef al Misiunii Militare Franceze în România –, cu care colaborase la Marele Cartier General în 1916 și de care era legat și printr-o strânsă și sinceră prietenie care va dăinui în timp. În octombrie 1918 a fost numit în Statul Major al Armatei Aliate de Dunăre, sub ordinele generalului Berthelot, și trimis în misiune la Salonic. Colonelul Radu R. Rosetti a servit ca ofițer de legătură între Comandamentul militar francez și factorii de răspundere de la Iași pentru a pregăti reintrarea în acțiune a trupelor române. În această calitate, a luat parte la operațiile victorioase ale acestei armate și, în special, la trecerea Dunării, acțiune ordonată de generalul Berthelot la 28 octombrie/10 noiembrie 1918, contând pe participarea imediată a Armatei române. Într-adevăr, la 27 octombrie/9 noiembrie 1918, România a intrat din nou în război împotriva Puterilor Centrale, întreaga Armată română trecând a doua zi pe picior de război și reluând lupta pentru triumful cauzei naționale.

Pentru că s-a distins în cursul „campaniei franceze" (septembrie 1918 - februarie 1919), a primit decorațiile franceze Legiunea de onoare și Crucea de război, ordinul englez Distinguished Service și Coroana Italiei. Bunele rezultate în cooperarea cu Aliații au demonstrat că a fost la înălțimea misiunii sale, „punând în joc activitatea, toată priceperea și tot tactul pentru susținerea intereselor noastre". Șeful său direct, colonelul N. Condeescu, și generalul Henri Cihoski, în numele șefului Marelui Stat Major, l-au recomandat încă din martie 1919, pentru întreaga activitate din timpul războiului, pentru a fi înaintat în mod excepțional la gradul de general. În acest an a fost decorat și cu Crucea comemorativă a războiului din 1916–1919.

– va urma –

Problematica

■ *Col. dr. CORNEL CARP*
■ *IULIAN BOȚOGHINĂ*
■ *CORNEL TUCĂ*

28 iunie 1848 - A fost stabilită la Pitești reședința Regimentului 1, pe timpul revoluției.

19 iunie 1859 - Orașul Pitești este vizitat de domnitorul Alexandru Ioan Cuza, care a fost întâmpinat de locuitori cu mult entuziasm.

24 ianuarie 1862 - Cu prilejul sărbătoririi Unirii, la Biserica „Maica Precista" a fost ținută o slujbă la care au participat orășenii, oficialitățile civile și militare, prin fata cărora au defilat 200 de dorobanți.

3 octombrie 1862 - Sosește în oraș doamna Elena Cuza, primită cu bucurie de oficialități.

30 octombrie 1864 - S-a înființat la Pitești Camera de Comerț și Industrie.

17 februarie 1865 - Cu ocazia organizării dorobanților și grănicerilor pe escadroane, seria lor numerică se face pe „inspectorii", astfel: în cadrul „Inspectoriei" 2 se organizează Escadronul 5 „Muscel" și Escadronul 6 „Argeș".

1 septembrie 1868 - Se sărbătorea punerea pietrei de temelie a localului cazarmei Pitești.

18 februarie 1869 - În cadrul împărțirii militare a teritoriului țării, din Divizia 3 Teritorială făcea parte și Brigada 3 (cu reședința la Râmnicu-Vâlcea), care avea în subordine Regimentul 5 cu Batalionul 9 (cu reședința la Câmpulung) și Batalionul 10 (cu reședința la Pitești).

22 martie 1869 - Colonelul Duca, ministrul de Război, a multumit piteștenilor pentru frumoasa primire făcută companiilor sosite acolo, dându-le gratis paie pentru așternut, 30 de vedre de vin, ofițerii fiind cazați de primar în diferite „localuri".

21 iulie 1869 - Cu prilejul noii organizări militare în patru divizii teritoriale pe arme. Divizia 3 avea în subordine Divizionul 6 Dorobanti (cu reședința la Pitești), acesta la rândul său având în subordine escadroanele de dorobanți din districtul Muscel și districtul Argeș.

1871 - Compania 12 Dorobanți din Batalionul 3 a fost instalată în Garnizoana Târgul din Deal.

1 iulie 1872 - Comanda Batalionului III „Argeș" (Regimentul 2 Dorobanți) și aceea a Companiei 12 „Pitești" primesc reședința în oraș.

1873 - Construcția magaziilor de armament, muniții și echipament necesare Batalionului III „Argeș" și Companiei 12 „Pitești".

12 martie 1874 - A fost înființată la Pitești „secțiunea" (bateria) de pompieri care făcea parte din Corpul de Pompieri de la Craiova.

1 octombrie 1874 - Batalioanele „Argeș" și „Vâlcea", concentrate la un loc, pleacă spre zona manevrelor regale.

16 octombrie 1874 - Batalionul „Vâlcea" pleacă, după înapoierea de la manevrele regale, la Râmnicu-Vâlcea.

1 februarie 1877 - În orașul Pitești a fost stabilită garnizoana de reședință a Regimentului 4 Dorobanți, în urma dublării numărului de regimente de dorobanți al armatei române. Ca urmare a acestor transformări, Batalionul III „Argeș" a devenit Batalionul I „Argeș" (el compunând regimentul împreună cu Batalionul II „Muscel"), iar Compania 12 „Pitești" a devenit Compania I „Pitești".

5 aprilie 1877 - Regimentul „Argeș" nr. 4, format din 1.050 de ostași și ofițeri, era pregătit pentru front.

10 aprilie 1877 - Mobilizat la efectivul de război (24 de ofițeri și 1.050 de subofițeri și trupă), Regimentul 4 Dorobanți pleacă la Craiova - zona de concentrare destinată.

22 mai 1877 - Începând cu această dată și până la 31 iulie 1877, la Pitești a funcționat Spitalul Militar rus nr. 55.

17 iunie 1877 - Regimentul „Argeș" nr. 4 primește drapel propriu pe front, la Poiana-Calafat.

15 decembrie 1877 - Domnitorul Carol primește la Pitești delegația Senatului și Camerei Deputaților. A vizitat spitalele de răniți din oraș.

1878 - Câțiva răniți în Războiul de Independență, care au fost tratați în spitalele din Argeș, au trimis o scrisoare deschisă pentru a mulțumi Prefecturii și locotenentului Vlădescu, administratorul spitalelor temporare din Argeș, pentru buna organizare și asistența acordată.

29 aprilie 1878 - Sosește în oraș prințul Carol, fiind găzduit la locuința repartizată lt. col. August Gorjan. A doua zi, pe platoul ce domina orașul, Carol a trecut în revistă și a primit defilarea ostașilor din Regimentul 6 Dorobanți, o brigadă de Roșiori, regimentele 2 și 8 Călărași și Regimentul 4 Artilerie.

9 mai 1878 - Au debarcat în Gara Pitești subunitățile Regimentului 4 Dorobanți înapoiate de pe teatrul luptelor Războiului de Independență.

Prințul Carol a revenit în oraș, unde l-a primit în audiență pe agentul diplomatic al Serbiei, care i-a remis din partea principelui Milan Obrenovici Marele Cordon al „Ordinului Tacova".

10 mai 1878 - Autoritățile civile locale, corpul ofițeresc și cetățenii au participat la sărbătorirea zilei instalării regelui Carol I pe tronul României.

Prințul Carol a semnat Decretul de promulgare a legii prin care se scuteau pe viață de contribuție toți rezerviștii participanți la Războiul de Independență.

1 august 1878 - Rezerviștii mobilizați în cadrul Regimentului 4 Dorobanți au fost demobilizați, părăsind garnizoana locală.

2 aprilie 1880 - Se reorganizează regimentele de călărași, la Pitești funcționând, pe lângă Regimentul 2 Călărași, și escadroanele 2 și 3 Argeș.

1 iulie 1880 - Ca urmare a reorganizării armatei române, aria de recrutare a Regimentului 4 Dorobanți a fost restrânsă numai la județul Argeș. Batalionul II „Muscel" a ieșit din compunerea regimentului și a constituit nucleul noului creat Regiment 30 Dorobanți. În Pitești, pe lângă comanda regimentului sunt stabilite și reședințele comenzilor celor două batalioane teritoriale din compunerea lui.

16 martie 1881 - A fost constituită „muzica militară" a Regimentului 4 Dorobanți, încartiruită la comanda acestuia.

8 iunie 1882 - Prin legea comandamentelor, la Pitești a fost stabilită reședința Diviziei 2 Infanterie.

12 octombrie 1886 - Un batalion din Regimentul 4 Dorobanți, cu drapelul și muzica acestuia, au plecat din Gara Pitești pentru a participa la „târnosirea" Mănăstirii Curtea de Argeș.

1 aprilie 1889 - A plecat din Pitești comanda Batalionului II teritorial din Regimentul 4 Dorobanți pentru a-și ocupa noua reședință în Curtea de Argeș.

22 ianuarie 1899 - A luat ființă Divizia 3 Infanterie, subordonată Corpului 2 Armată, care avea în compunere următoarele unități: Brigada 5 Infanterie (cu reședința la Pitești), formată din Regimentul 4 Infanterie (cu reședința în același oraș) și Regimentul 30 Infanterie (cu reședința la Câmpulung).

1 septembrie 1890 - În intervalul 1–29 septembrie 1890 s-au desfășurat în regiunea Pitești-Ciocănești manevrele regale de toamnă ale armatei române, perioadă în care, cu anumite intermitențe, a fost prezentă în oraș întreaga comandă a armatei române.

30 septembrie 1890 - Regele Carol I a participat la trecerea în revistă a unităților militare participante la manevrele armatei desfășurate în zona Pitești-Ciocănești. Printre acestea s-a aflat și un batalion din Regimentul 4 Dorobanți.

15 iulie 1891 - Prin reorganizarea infanteriei, regimentele capătă noi denumiri, astfel: Regimentul 4 Infanterie devine Regimentul „Argeș" nr. 4, Regimentul 28 Infanterie devine Regimentul „Radu Negru" nr. 28 și Regimentul 30 Infanterie devine Regimentul „Muscel" nr. 30.

15 august 1891 - Ca urmare a schimbării denumirii unor unități din armata română, regimentul din Garnizoana Pitești a primit numele de Regimentul „Argeș" nr. 4. Cu această ocazie, regimentul a primit în subordine un al treilea batalion, „un batalion permanent" din cadrul Regimentului 3 Linie (desființat la această dată). Noul batalion a rămas dislocat la București.

1893 - A fost mutată reședința Regimentului „Radu Negru" nr. 28 la Pitești.

1 mai 1896 - A fost constituit în Pitești Batalionul de miliții „Argeș", constituit ca al patrulea batalion al Regimentului „Argeș" nr. 4.

1 iulie 1896 - Încep lucrările de construcție a pavilioanelor companiilor teritoriale ale Regimentului „Argeș" nr. 4.

11 septembrie 1896 - Pleacă la București Regimentul „Argeș" nr. 4, care în zilele de 16 și 17 septembrie participă la „revista de front" și defilarea desfășurate în cinstea împăratului Austro-Ungariei, Franz Iosef.

18 septembrie 1896 - Sosește Regimentul „Argeș" nr. 4, participant în București la ceremoniile militare organizate în cinstea împăratului Franz Iosef.

1 aprilie 1897 - Batalionul de miliții „Argeș" s-a transformat în Regimentul 4 Miliții „Argeș", cu reședința în Pitești, la pace având doar un nucleu de comandă.

15 aprilie 1898 - „Batalionul permanent" al Regimentului „Argeș" nr. 4 sosește din București.

10 martie 1899 - Un batalion al Regimentului de Dorobanți Argeș nr. 4 aplecat din Pitești spre Slobozia, având sarcina de a menține ordinea și a potolii agitațiile țărănești.

16 martie 1899 - Batalionul trimis la Slatina revine în Garnizoana Pitești.

23 aprilie 1899 - Are loc prima aniversare a patronului Regimentului „Muscel" nr. 30 în curtea regimentului, la care a asistat tot corpul ofițeresc și trupa adunată sub arme cu drapelul descoperit.

1 noiembrie 1899 - „Batalionul I teritorial"/Regimentul „Argeș" nr. 4 devine „Batalionul II permanent"; „Batalionul permanent" devine numărul I, iar „Batalionul II teritorial" (Curtea de Argeș) devine „Batalionul III teritorial" și comanda îi este adusă în Pitești. Copaniile „teritoriale" ale noului „Batalion II permanent" sunt aduse în cazarma regimentului.

1 aprilie 1900 - A sosit în Gara Pitești prima garnitură feroviară (din cele 3 formate) cu personalul și materialul de război al Regimentului 6 Artilerie, regiment ce a fost dislocat din Garnizoana București în orașul Pitești.

16 octombrie 1900 - Regimentul „Argeș" nr. 4, constituit într-un singur batalion, primește ordin de deplasare în județul Olt pentru a stabili ordinea, aici având loc o serie de agitații țărănești provocate de Legea țuicii.

23 și 24 octombrie 1900 - Orașul l-a găzduit pe generalul Eraclie Arion, comandantul Corpului 2 Armată, aflat în inspecția unităților din oraș.

29 și 30 octombrie 1901 - Cu ocazia inspectării unităților, în Pitești s-a aflat generalul Alexandru Tell, comandantul artileriei Corpului 2 Armată.

31 octrombrie - 1 noiembrie 1901 - Generalul Eraclie Arion, comandantul Corpului 2 Armată, a fost prezent în oraș.

19 și 20 decembrie 1901 - Generalul Mihai Popescu, șeful Inspectoratului General al Artileriei române, a fost prezent în Pitești.

21-23 martie 1902 - Comandantul artileriei Corpului 2 Armată, generalul Alexandru Tell, a fost în Pitești cu ocazia inspectării unor unități.

8 mai 1902 - Pleacă la București delegația Regimentului „Argeș" nr. 4, împreună cu drapelul și garda de onoare a acestuia. În zilele de 9 și 10 mai, în București, participă la ceremonialele predării și primirii vechilor și noilor drapele.

14 mai 1902 - Prezentat, într-un cadru festiv, noul drapel al Regimentului „Argeș" nr. 4.

27 și 28 mai 1902 - Cu ocazia prezentării noului comandant al Regimentului 6 Artilerie, lt. col. Gheorghe Stroescu, în Pitești s-a aflat generalul Alexandru Tell.

5 noiembrie 1902 - Medicul inspector general Vercescu a inspectat în Pitești unitățile din garnizoană.

11 noiembrie 1902 - Generalul Mihai Popescu, șeful Inspectoratului General al Artileriei, a fost prezent în Pitești cu ocazia inspectării Regimentului 6 Artilerie.

19 noiembrie 1902 - În zilele de 19 și 20 noiembrie, comandantul Corpului 2 Armată, generalul Eraclie Arion, comandantul Corpului 2 Armată și colonelul Nicolae Constantinescu, seful său de stat major, inspectează unitățile militare.

5 iunie 1903 - Generalul Ion Brănescu, comandantul Diviziei 3 Infanterie, efectuează o inspecție în unitățile militare.

25 martie 1904 - Brigada 5 Infanterie cu reședința la Pitești a fost formată de la această dată din regimentul „Radu Negru" nr. 28 și Regimentul „Argeș" nr. 4.

22 mai 1904 - Generalii Constantin Cica, comandantul Diviziei 3 Infanterie, și Năsturel Vasiliu, comandantul Brigăzii 2 Artilerie, efectuează o inspecție a unităților militare.

30 aprilie 1905 - Vizita principelui Ferdinand și a principelui Carol în prima tabără de instrucție „Mihai Bravu", unde au fost concentrate Regimentele „Argeș" nr. 4, „Radu Negru" nr. 28, 4 Călărași, Divizionul 1 din Regimentul 6 Artilerie și Batalionul 6 Vânători, ce au format Brigada 5 mixtă.

27 mai 1905 - Trupele concentrate în tabăra de instrucție Mihai Bravu se întorc la garnizoanele de origine.

24 aprilie 1906 - Cu ocazia zilei onomastice a reginei Elisabeta, la Catedrala „Sf. Gheorghe" a avut loc un Te Deum la care a participat întregul corp ofiteresc din Garnizoana Pitești, precum și oficialitățile civile.

4 mai 1906 - Întorcându-se dintr-o vizită din străinătate, regele Carol și regina Elisabeta se opresc în Gara Pitești, unde au fost întâmpinați de către ofițerii superiori din garnizoană, care au prezentat regelui raportul privind starea trupelor.

9 mai 1906 - Pleacă din Gara Pitești la București drapelul Regimentului „Argeș" nr. 4 și garda de onoare a acestuia, formată din 12 militari activi și 20 de veterani ai Războiului de Independență.

10 mai 1906 - Generalul Nicolae Constantinescu primește în piața orașului defilarea trupelor din garnizoană.

Delegația Regimentului „Argeș" nr. 4 participă în București la parada militară desfășurată la aniversarea a 40 de ani de la urcarea pe tron a lui Carol I. Participanții primesc „Medalia jubiliară Carol I".

Are loc la catedrala din Pitești un Te Deum cu prilejul aniversării a 40 de ani de domnie și a 25 de ani de când România a devenit Regat, la care au asistat oficialități civile și militare.

11 mai 1906 - 4 tunuri de 87 mm, model 1875, din cadrul Regimentului 6 Artilerie, pleacă din Pitești și sunt incluse în Bateria „Carol I" reprezentată ca exponat în cadrul Expoziției Naționale din București.

17 mai 1906 - Vizita reginei Elisabeta, însoțită de principele Ferdinand, principesa Maria și prințul de Vied.

10 iunie 1906 - Șeful Inspectoratului General al Artileriei române, generalul Constantin Coandă, inspectează cazarma Regimentului 6 Artilerie.

18 ianuarie 1907 - În zilele de 18 și 19 ianuarie au fost prezenți în oraș, cu ocazia inspecției unităților locale, principele Ferdinand, comandantul Corpului 2 Armată și generalii Constantin Cica, comandantul Diviziei 3 Infanterie, și Năsturel Vasiliu, comandantul Brigăzii 2 Artilerie.

19 ianuarie 1907 - Principele Ferdinand participă la serbarea dată în onoarea sa de iunitățile militare din garnizoană.

8 martie 1907 - Pleacă din Gara Pitești două „batalioane operative" (1200 de militari) din Regiamentul „Argeș" nr. 4 spre Vaslui și Huși. Misiunea lor: „înăbușirea" răzvrătirii țăranilor din respectivele județe.

10 martie 1907 - Regimentul „Radu Negru" nr. 28 a primit ordin de mobilizare, iar în zilele de 11, 12 și 13 martie, trupele permanente ale acestui regiment au fost trimise treptat prin diferite comune din județele Argeș, Vlașca și Teleorman pe teritoriul comandamentului pentru a potoli răscoalele țărănsti care fuseseră semnalate.

12 martie 1907 - În intervalul 12–23 martie, patrule formate din militari ai unităților din Pitești au asigurat „ziua și noaptea" observarea locuitorilor din comunele Florica, Găvana, Moșoaia, Prundu și Smeura.

14 martie 1907 - Au părăsit orașul în vederea „potolirii" țăranilor din diferite comune detașamentele din cadrul Regimentului 6 Artilerie:

- 50 de călăreți în zona Slobozia, Fierbinți - Glavacioc
- 31 de călăreți în comuna Bradu
- 73 de călăreți în zona Teiu, Rătești, Furduești, Bârlogu, Mozăceni și Leșile.

15 martie 1907 - În noaptea de 15/16 martie, un detașament mixt - 50 de soldați (Regimentul „Radu Negru" nr. 28), o secție de artilierie (Regimentul 6 Artilerie) - a părăsit orașul cu misiunea de „a potoli pe răsculați" în localitățile Trepteni - Vitomirești, apoi Dănicei - Ciomăgești. Alt detașament mixt a părăsit orașul având aceeași misiune spre zona Bălcești, Uda și Cuca.

16 martie 1907 - 30 de călăreți din Regimentul 6 Artilerie, constituiți într-un detașament, au plecat din Pitești „pentru a împiedica" răscoala în comuna Broșteni.

17 martie 1907 - A revenit în oraș detașamentul trimis de Regimentul 6 Artilerie în zona Glavacioc.

În intervalul 17 martie - 15 aprilie, „menajul" Regimentului 6 Artilerie a fost „ocupat de un număr de 291 răzvrătiți" adus din comunele județului pentru anchetare.

18 martie 1907 - În intervalul 18–20 martie au fost arestați și aduși în Pitești pentru anchetare 150 de țărani răsculați din zona Ciomăgești.

22 martie 1907 - Au revenit în Pitești militarii din Regimentul 6 Artilerie trimiși în misiune în zonele Bradu și Mozăceni-Leșile.

23 martie 1907 - Detașamentul trimis de Regimentul 6 Artilerie în comuna Broșteni s-a înapoiat în Pitești.

25 martie 1907 - În Pitești s-a înapoiat detașamentul de militar care acționase în zona Ciomăgești.

10 mai 1907 - În centrul orașului Pitești, pe bulevardul Elisabeta, s-a desfășurat o paradă militară a unor subunități din garnizoană.

La Palatul Administrativ s-a desfășurat o recepție la care au luat parte autoritățile administrative și întregu corp ofiteresc din garnizoană.

12 mai 1907 - Trupele dislocate în vederea menținerii ordinii în itmpul mișcărilor țărănești au primit ordin de întoarcere în garnizoană.

30 iunie 1907 - Un divizion (două baterii) din Regimentul 6 Artilerie s-a deplasat din Pitești la Costești pentru a intra în compunerea „Detașamentului mixt Costești". Acesta a avut misiunea de a fi „gata" să acționeze represiv „la cel dintâi semn de noi mișcări țărănești" în satele din jur.

19 iule 1907 - Divizionul din Regimentul 6 Artilerie, trimis în zona Costești la 30 iunie, s-a înapoiat în garnizoană.

2 ianuarie 1908 - În timpul vizitei făcute de principele Ferdinand în Garnizoana Pitești au fost trecuți în revistă ofițerii din Regimentul „Argeș" nr. 4 și „Radu Negru" nr. 28 și Regimentul 6 Artilerie propuși pentru avansare.

21 ianuarie 1908 - Principele Ferdinand inspectează unitățile militare din garnizoană.

22 ianuarie 1908 - Principele Ferdinand, comandantul Corpului 2 Armată, însoțit de generalii Constantin Cica, comandantul Diviziei 3 Infanterie, și Năsturel Vasiliu, comandantul Brigăzii 2 Artilerie, a fost prezent în Pitești cu ocazia inspectării unităților militare locale.

21 aprilie 1908 - „Batalionul III teritorial"/Regimentul „Argeș" nr. 4 devine „Batalionul III permanent". Companiile teritoriale ale acestuia sunt dislocate în Pitești.

18 septembrie 1908 - Generalul Grigore Crăciuneanu, șeful Statului Major General român, a fost prezent în Pitești cu ocazia insecției unităților militare.

22 septembrie 1908 - Cu prilejul executării manevrelor de toamnă din garnizoană, au asistat principele Ferdinand și ministru de război, generalul Averescu.

1909 - În Pitești au fost construite pavilioanele pentru companiile Batalionului al III-lea al Regimentului „Argeș" nr. 4.

6 ianuarie 1909 - Subunități din regimentele din Pitești, cu drapelele unităților, au participat la oficierea slujbei de Sf. Ioan și au defilat pe malul râului Argeș.

22 ianuarie 1909 - Principele Ferdinand inspectează unitățile militare din garnizoană.

29 ianuarie 1909 - Principele Ferdinand, comandantul Corpului 2 Armată, a sosit în Pitești pentru a participa la examinarea ofițerilor din unitățile locale propuși la avansarea în grad.

14 februarie 1910 - Generalul Grigore Crăiniceanu, ministrul de război al româniei, a efectuat o inspecție a unităților militare din Garnizoana Pitești.

8 mai 1910 - A plecat din Gara Pitești la București o gardă de onoare cu drapelul Regimentului 6 Artilerie pentru a-l preda la Arsenalul Armatei și a-l primi pe cel nou (10 mai 1910).

10 mai 1910 - La Catedrala Sf. Gheorghe din Pitești a fost oficiat un serviciu religios, urmat de o paradă militară cu prilejul sărbătoririi independenței de stat a României și încoronării regelui Carol I, la care au asistat oficialitățile civile și militare ale orașului.

11 mai 1910 - În cazarma Regimentului 6 Artilerie din Pitești s-a desfășurat ceremonialul militar al primirii și prezentării trupei a noului drapel al unității.

19 mai 1910 - Comandantul Diviziei 3 Infanterie, generalul Culcer, a fost prezent în Pitești cu ocazia inspectării unităților militare.

3 decembrie 1910 - Generalul Prezan, comandantul Diviziei 3 Infanterie, a fost prezent în Pitești cu ocazia inspecției efectuate unităilor militare.

7 mai 1912 - În zilele de 7 și 8 mai a fost prezent în Pitești generalul Dumitru Cătescu, comandantul Diviziei 3 Pitești, cu ocazia inspectării unităților militare din garnizoană.

- va urma -

Ce-am fost... ce suntem și ce vom fi...

■ *Avocat GHEORGHE VASILE, primarul comunei Domnești*

Ce-am fost? Privind retrospectiv și pătrunzând în labirintul istoriei noastre, apelând la legendele care mai de care mai plauzibile despre această așezare domnișană blagoslovită de Dumnezeu, amplasată într-o căldare și împrejmuită de dealuri, așezare sinonimă Clujului, cele două intrări dinspre Curtea de Argeș și Câmpulung, aidoma Feleacului, încearcă a da o părticică din răspunsul întrebării, răspuns complinit cu existența în ținuturile noastre a unei clime temperate cu ierni mai puțin geroase și veri nu foarte călduroase, cu vânturi și uragane ce nu îndrăznesc a-și face de cap, totul fiind cât se poate de cântărit.

Domneștiul, această așezare mitică, adormită la umbra lacrimii Anei lui Manole, dă sufletelor celor care s-au prins aici, celor care s-au născut, au trăit și se vor naște pulsul atât de vizibil al eternității, în care permanent, sub diverse forme de manifestare, încercăm a domina în toate planurile existenței cu un specific al puterilor noastre moștenite de la cei ce ne-au adus până aici și care au avut ca sursă de inspirație susurul izvoarelor vijeliosului râu Negru, în unda căruia se prefigurează munții Iezerului și Făgărașului ori dorul de libertate umblând hai-hui pe sub sprânceana muscelelor pierdute încet–încet, fie în povestea lui Negru-Vodă de Făgăraș, fie în sunetul victoriei de la Posada.

Ce-am fost? Am fost oameni liberi pe o părticică din marea moșie a Basarabilor, „bătrână și dreaptă ocină... a sfintei mănăstiri Argeș, cumpărată de răposatul Basarab voievod, ctitorul sfintei mănăstiri, de la Vâsăi din Stăncești, drept 30.000 aspri". Că așa este o spune un „arhimandrit ot Argeș" pe la 1785, arătând una dintre trăsăturile caracterului nostru: nesupunerea în fața neorânduielilor vremii.

Ce-am fost? Am fost și lacrimă și dinte, cum spune marele Nichita. Am înfruntat în trecutul nostru istoric totul. De la dijmele ori peșcheșurile puse pe truda muncii noastre de către cei care ne-au râvnit țărâna până la războaie, boli trupești sau politice, toate cu urmări adânci în ființa noastră domnișană. Tuturor acestora însă le-am găsit leacul, fie în cântecul doinit al fluierului și frunzei, fie în chemarea buciumului la luptă. Stau mărturie eroii scriși și nescriși ai faptelor de eroism de-a lungul timpului, trecutul viu al semințici domnești ce ne-a făcut să purtăm din generație în generație, cel puțin până acum, sensibilitatea sufletească și dăruirea totală ce caracterizează domnișanul, obligându-ne a le transmite mai departe, ca pe un tezaur, urmașilor urmașilor noștri.

Concluzionând, îngăduiți-mi să precizez că suntem urmași ai marelui duhovnic Ioan Sân Pavel, ai marilor dascăli Luca Paul, Moise Moisescu, Nicolae Hănescu, Ion Stăncioiu, ai celui mai veritabil domnișan, Petre Ionescu-Muscel, ctitorul Domneștiului modern, care prin edificiile sale ne-a impus o gândire civică menită a răspunde nevoilor ființei umane. Prin glasul faptelor sale, liberalul Petre Ionescu-Muscel a intuit ceea ce azi a devenit o necesitate obiectivă: integrarea în marea familie a comunităților europene.

Istoria județului Argeș

```
                        A

                        1   6   9   5   2
                    3   2   10  4   6   4   2   14  16
17  18  11  12  5   14  3   11  12  5
                        4   14  10  9   6   10  9   2   10  17  5   3   8   6   10
                    10  5   11  3   13
                        6   10  2   10  14  6   17  6
                        4   14  9   1   5   6   10  6
                16  2   5   3   14  17
                    16  7   6   15  2   17  7   6   16

                        8   13  15  2   17  9   5   6   10  13
                    10  6   16  5   17  9   2
                        9   13  9   6   10  6
                17  9   3   14  5   4   5   13  3   15  3   6   10  13
                    16  6   7   5   6
                        10  5   6   11  14  5

                        B
```

Înlocuind corect cifrele cu litere veți obține pe verticala A-B numele domnitorului în timpul căruia a fost atestat orașul Pitești, iar pe coloane veți afla nume de voievozi, boieri și monumente reprezentative pentru județul Argeș.

Prof. *IONEL-CLAUDIU DUMITRESCU*

Restituiri

Apare sub egida **Facultății de Istorie, Filozofie și Jurnalism**, secția **Istorie-Muzeologie**, și a **Centrului de studii și de păstrare a arhivelor militare și istorice** ***General Radu Rosetti***

Editor: **Centrul Cultural Pitești**

Redacția: Pitești, str. Craiovei, bl. G1, Casa Cărții, Centrul Cultural Pitești; **e-mail:** restituiri@flash.ro

http://www.pitesti.ro/centrul-cultural

tel./fax: 0248/632411, 254018; **ISSN:** 1583-5863;

Tiparul executat la SC TipNaste SRL

